

VIELÄ KERRAN AMMATTILIITOISTA, NYKYTILANTEESTA SEKÄ TROTSKIN JA BUHARININ VIRHEISTÄ ²⁴

Edustajakokouksen edellä, t.s. VKP:n X edustajakokouksen edustajien vaalien edellä ja näiden tulevien vaalien johdosta puolueväittely ja ryhmäkuntataistelu ovat kärjistyneet. Ensimmäisen ryhmäkunnan esiintymistä, nimittäin „useiden vastuunalaisten työntekijäin” nimissä ja „kannanottoja esittelevän kirjaseen” („Ammattiliittojen merkitys ja tehtävät”, esipuhe päivätty joulukuun 25 pnä 1920) muodossa tapahtunutta Trotskin esiintymistä seurasi VKP:n Pietarin-järjestön jyrkkäsanainen (lukija havaitsee tuonempana, että se oli aiheellisesti jyrkkäsanainen) vastaus („Vetoomus puolueelle”, joka julkaistiin tammikuun 6 pnä 1921 „Petrogradskaja Pravda” lehdessä ²⁵ ja sitten tammikuun 13 pnä 1921 puolueen pää-äänenkannattajassa, Moskovan „Pravdassa”). Sitten Pietarin järjestöä vastaan esiintyi Moskovan komitea (samana päivänä „Pravdassa”). Sen jälkeen ilmestyi Yleisvenäläisessä Ammattiliittojen Keskusneuvostossa olevien VKP:n jäsenten ryhmätoimikunnan julkaisema pikakirjoitusseloste väittelystä, jota käytiin joulukuun 30 pnä 1920 suuressa ja varsin arvovaltaisessa puoluekokouksessa, nimittäin Neuvostojen VIII edustajakokouksessa olleen VKP:n puolueryhmän kokouksessa. Pikakirjoitusselosteen otsakkeena on „Ammattiliittojen merkityksestä tuotannossa” (esipuhe on päivätty vuoden 1921 tammikuun 6 pnä). Siinä ei tietenkään ole läheskään kaikki väittelyaineisto. Ja kiistakysymyksiä käsitteleviä puoluekokouksia pidetään nyt jo miltei kaikkialla. Puhuessani joulukuun 30 pnä 1920 jouduin, kuten sanoin, „rikkomaan järjestystä”, jouduin nimittäin

puhumaan, vaikkei minulla ollut mahdollisuutta osallistua keskusteluun ja kuulla enempää edellisiä kuin seuraavikaan puhujia. Yritän nyt palauttaa rikkomani järjestyksen ja puhua „järjestyneemmin”.

RYHMÄKUNTIEN ESIINTYMINEN ON PUOLUEELLE VAARALLISTA

Merkitseekö тов. Trotskin kirjanen „Ammattiliittojen merkitys ja tehtävät” ryhmäkunnan esiintymistä? Onko tuollaisesta esiintymisestä, sen sisällöstä riippumatta, jotain vaaraa puolueelle? Tästä kysymyksestä ovat mielellään vaiti varsinkin Moskovan komitean jäsenet. (tietenkin тов. Trotskia lukuunottamatta), jotka näkevät pietarilaisen ryhmäkuntaisuuden, ja тов. Buharin, joka kuitenkin, puhuessaan joulukuun 30 p:nä 1920 „puskuriryhmän” nimissä, katsoi olevansa pakotettu sanomaan:

„...kun junalla on tiettyä taipumusta suistua raiteilta, niin puskurit eivät ole silloin pahitteeksi” (joulukuun 30 p:nä 1920 käytyä väittelyä koskeva seloste, s. 45).

On siis havaittavissa tiettyä taipumusta raiteilta suistumiseen. Entä voidaan kuvitella olevan sellaisia tietoisia puolueen jäseniä, joita ei huolestuttaisi kysymys, nimenomaan missä, nimenomaan mistä ja nimenomaan miten tuo taipumus on saanut alkunsa?

Trotskin kirjanen alkaa ilmoituksella, että „se-on yhteistyön tulos”; että sen laatimiseen on osallistunut „koko joukko vastuunalaisia työntekijöitä, etenkin ammattiliittomiehiä (Yleisvenäläisen Ammattiliittojen Keskusneuvoston puhemiehistön, metallimiesten liiton KK:n, Tsektranin * y.m. jäseniä)”; että se on „kannanottoja esittelevä kirjanen”. Neljännen teesin lopussa sanotaan, että „puolueen edessäolevan edustajakokouksen pitää *valita* (kursivointi Trotskin) ammattiyhdistysliikkeen alalla jompikumpi kahdesta tendenssistä”.

Ellei tämä ole ryhmäkunnan muodostamista KK:n yhden jäsenen toimesta, ellei tämä ole „tiettyä taipumusta suistua raiteilta”, niin yrittäköön тов. Buharin tai joku hänen aateveljistään selittää puolueelle, mikä muu merkitys olisi sanoilla: „ryhmäkuntaisuus” ja puolueen „taipumus suistua

* Ks. 11. huomautusta. *Suom.*

raiteilta”?? Voidaanko kuvitella hirveämpää sokaistumista kuin on näiden miesten sokaistuminen, jotka tahtovat „puskuroida” ja *sulkevat silmänsä* näkemästä *t ä m ä n t a p a i s t a* „taipumusta suistua raiteilta”??

Ajatelkaapa tosiaan: sen jälkeen kun on pidetty kaksi KK:n täysistuntoa (marraskuun 9 pnä ja joulukuun 7 pnä), joissa on käsitelty tavattoman yksityiskohtaisesti, kauan ja kiihkeästi tov. Trotskin teesien alustelmaa ja hänen puoltamaansa puoluepolitiikkaa ammattiliittokysymyksessä, yksi KK:n jäsenistä jää *19:stä ainoaksi*, joka kokoaa ympärilleen ryhmän KK:n ulkopuolelta ja esittää tämän ryhmän „yhteistyön” „luomuksen” muka „kannanottoina” kehottaen puolueen edustajakokousta „valitsemaan jommankumman *kahdesta* tendenssistä”!! Sanomattakin on selvää, että kun tov. Trotski puhuu joulukuun 25 pnä 1920 nimenomaan kahdesta ja vain kahdesta tendenssistä, vaikka Buharin oli esiintynyt jo marraskuun 9 pnä „puskurilaisena”, niin se paljastaa havainnollisesti, mitä osaa tosiasiallisesti näyttelee Buharinin ryhmä, joka on pahimmanlaatuisen ja vahingollisimman ryhmäkuntaisuuden edistäjä. Tämä sivumennen. Mutta tahdon kysyä puolueen jäseniltä, keneltä hyvänsä: eikö tuollainen äkkihyökkäys ja päällekkarkaus, kun käsketään „valitsemaan” ammattiyhdistysliikkeen alalla jompikumpi kahdesta tendenssistä,— eikö se saata aivan ymmälle? Ei kai voida muuta kuin ihmetellä sitä, että kolmen vuoden kuluttua proletariaatin diktatuurin pystyttämisen jälkeen puolueessa on löytynyt vaikkapa yksi jäsen, joka saattaa *tuolla tavalla* „käydä päälle” kahta tendenssiä koskevassa kysymyksessä ammattiyhdistysliikkeen alalla?

Eikä siinä kyllin. Tarkastelkaapa niitä ryhmäkuntahyökkäilyjä, joita tuo kirjanen on täynnä. Jo ensimmäisessä teesissä näemme „huitaistavan” uhkaavasti „muutamia ammattiliittotyöntekijöitä”, joita vetää „takaisin tradeunionistisiin aseisiin, jotka puolue on jo aikoja periaatteessa likvidoinut” (ilmeisesti vain yksi KK:n jäsen 19:stä edustaa puoluetta). Kahdeksannessa teesissä tuomitaan suurisanaisesti „ammattiliittotyöntekijäin johtavissa piireissä esiintyvä ammatillinen konservatismi” (pankaa merkille, tämä on aito virkavaltaista huomion kiinnittämistä „johtaviin piireihin”!). Yhdennentoista teesin alussa on ihmeteltävän tahdikas, todistava, asiallinen... miten sen kohteliaammin sanoisi?.. „vihjaus”, että „suurin osa ammattiliittomiehistä”

„tunnustaa muodollisesti, *s.o. sanoissa*”, VKP:n IX edustajakokouksen päätökset.

Näette miten arvovaltaiset tuomarit sanovat meille, että *suurin osa* (!!) ammattiliittomiehistä tunnustaa puolueen päätökset vain *sanoissa!*

12. teesissä:

„...monet ammattiliittomiehet vastustavat yhä jyrkemmin ja päättäväisemmin yhdistämisseurauksista... Näiden ammattiliittomiesten joukossa näemme toverit Tomskin ja Lozovskin. Eikä siinä kyllin. Yrittäen karttaa uusia tehtäviä ja menetelmiä monet ammattiliittomiehet lietsovat omissa piireissään korporatiivisen sulkeutuneisuuden henkeä ja ynseyttä kyseiselle talouden alalle otettuja uusia työntekijöitä kohtaan ja niin muodoin tosiasiallisesti auttavat ammattikunnallisuuden jäänteiden säilymistä ammatillisesti järjestäytyneiden työläisten keskuudessa.”

Lukija lukekoon nämä lausunnot huolellisesti uudelleen ja miettiköön niitä perin pohjin. Niissä on hämmästyttävän runsaasti „kukkasia”. Ensinnäkin arvioikaa tätä esiintymistä ryhmäkuntaisuuden kannalta! Kuvitelkaapa, mitä Trotski sanoisi ja tekisi, jos Tomski julkaisisi ryhmäohjelman ja syyttäisi Trotskia ja „monia” sotilastyöntekijöitä virkavaltaisuuden hengen lietsomisesta, barbaarisuuden jäänteiden ylläpitämisestä y.m.s.? Mitä „osaa” esittävät Buharin, Preobrazhenski, Serebrjakov y.m., jotka eivät näe — eivät kerta kaikkiaan huomaa, eivät lainkaan huomaa — *tässä* mitään jyrkkyyttä eivätkä ryhmäkuntaisuutta, eivät näe, että tämä on monta kertaa ryhmäkuntaisempaa kuin pietarilaisten esiintyminen?

Toiseksi. Ajatelkaapa vakavasti tällaista asiaan suhtautumista: monet ammattiliittomiehet „lietsovat omissa piireissään... henkeä”... Tuollainen asiaan suhtautuminen on läpeensä virkavaltaista. Kysymys on näettekös muka vain siitä, millaista „henkeä” Tomski ja Lozovski lietsovat „omissa piireissään”, eikä lainkaan joukkojen, miljoonien ihmisten kehitystasosta ja elinoloista.

Kolmanneksi. Vahingossa тов. Trotski paljasti tässä koko kiistan *olemuksen*, jota hän samoin kuin „puskurilaisetkin”, Buharin ja kumpp., ovat niin visusti kiertäneet ja hämäärittäneet.

Onko kiistan olemuksena ja taistelun alkusyynä se, että monet ammattiliittomiehet yrittävät karttaa uusia tehtäviä ja menetelmiä lietsoen omissa piireissään ynseyttä uusia työntekijöitä kohtaan?

Vai se, että ammatillisesti järjestäytyneet työläisjoukot protestoivat oikeutetusti ja pakostakin osoittavat olevansa valmiita heittämään yli laidan sellaiset uudet työntekijät, jotka eivät halua tehdä loppua tarpeettomista ja vahingollisista virkavaltaisuuden äärimmäisyyksistä?

Onko kiistan olemuksena se, että joku ei halua käsittää „uusia tehtäviä ja menetelmiä”?

Vai se, että joku yrittää uusista tehtävistä ja menetelmistä puhumalla puolustella menestyksettömästi vaivihkaa eräitä tarpeettomia ja vahingollisia virkavaltaisuuden äärimmäisyyksiä?

Painakoon lukija mieleensä tämän koko kiistan *olemuksen*.

MUODOLLINEN DEMOKRAATTISUUS JA VALLANKUMOUKSELLINEN TARKOITUKSEN MUKAISUUS

„Työväendemokratia ei tunne fetišsejä”, kirjoittaa tov. Trotski teeseissään, jotka ovat „yhteistyön tulos”. „Se tuntee vain vallankumouksellisen tarkoituksen mukaisuuden” (23. teesi).

Näille tov. Trotskin teeseille on käynyt nolosti. Se, mikä niissä on oikeaa, ei ole suinkaan uutta ja kääntyy sitä paitsi Trotskia *vastaan*. Mutta se, mikä niissä on uutta, on läpeensä virheellistä.

Olen kirjoittanut muistiin tov. Trotskin oikeat päätelmät. Ne kääntyvät häntä vastaan muissakin kysymyksissä eivätkä ainoastaan siinä (Glavpolitputia * koskevassa kysymyksessä), jota on kosketeltu 23. teesissä.

Muodollisen demokraattisuuden kannalta katsoen Trotskilla *oli oikeus* esiintyä ryhmäkuntaisin ohjelmin, vaikka koko Keskuskomitea olisi ollut vastaan. Se on kiistatonta. Kiistatonta on myös, että KK on varmistanut tuon muodollisen oikeuden joulukuun 24 pnä 1920 tekemällään väittelyvapautta koskevalla päätöksellä. Puskuri-Buharin tunnustaa tämän muodollisen oikeuden Trotskin osalta, mutta ei tunnusta sitä Pietarin järjestön osalta — kaiketi sen vuoksi, että Buharin päätyi puheissaan joulukuun 30 pnä 1920 jopa „pyhään työväendemokratia-tunnukseen” (pika-kirjoitusselosteen 45. sivu)...

Entäs vallankumouksellinen tarkoituksen mukaisuus?

* Ks. 10. huomautusta. *Suom.*

Onkohan ainoatakaan vakavaa ihmistä — sellaista nimittäin, jota „tseksanilais”- tai „puskuri”-ryhmän ryhmäkuntainen itserakkaus ei ole sokaissut —, joka terveellä ja täydellisellä ymmärryksellä pitäisi *vallankumouksen kannalta tarkoituksenmukaisena niin* arvovaltaisen johtajan kuin Trotskin *tuollaista* esiintymistä ammatillisen liikkeen kysymyksissä?

Voidaanko kieltää, että vaikka Trotski „uusia tehtäviä ja menetelmiä” osoittaessaan olisikin ollut siinä määrin oikeassa kuin hän tosiasiallisesti oli väärässä (siitä alempana), niin siinäkin tapauksessa Trotski olisi jo yksin tällaisella suhtautumisellaan asiaan aiheuttanut vahinkoa sekä itselleen että puolueelle, ammatilliselle liikkeelle, miljoonien ammattiliiton jäsenten kasvatukselle ja tasavallalle??

Pehmeäluontoinen Buharin ja hänen ryhmänsä nimittävätkin itseään „puskurilaisiksi” luultavasti sen vuoksi, että he ovat lujasti päättäneet *olla ajattelematta*, mitä velvollisuuksia tämä nimitys heille asettaa.

HAJAANNUKSET AMMATILISESSA LIIKKEESSÄ OVAT POLIITTISESTI VAARALLISIA

Kaikki tietävät, että suuret erimielisyydet kasvavat toisinaan aivan pienistä — aluksi jopa vähäpätöisistäkin — mielipide-eroavuuksista. Kaikki tietävät, että vähäpätöinen haava, vieläpä naarmukin, joita itse kukin on saanut elämänsä varrella kymmeniä, saattaa johtaa hyvinkin vaaralliseen, jopa ehdottomasti kuolettavaankin tautiin, *jos* haava on alkanut märkiä, *jos* saa verenmyrkytyksen. Niin käy kaikissa, jopa puhtaasti persoonakohtaisissakin selkkauksissa. Niin käy myös politiikassa.

Jokainen vieläpä vähäpätöinenkin mielipide-eroavuus voi muuttua poliittisesti vaaralliseksi, jos käy mahdolliseksi sen paisuminen hajaannukseksi ja nimenomaan sen laatuiseksi hajaannukseksi, joka on omiaan järkyttämään koko valtiotakennusta ja hajottamaan sen, johtamaan — tov. Buharin vertauskuvien puhuen, — junan suistumiseen raiteilta.

On selvää, että maassa, joka elää proletariaatin diktatuurin kautta, proletariaatin keskuudessa tai proletaarisen puolueen ja proletaarijoukkojen kesken tapahtuva hajaannus ei ole ainoastaan vaarallinen, vaan se on jo mitä vaaralli-

sin, semmitenkin kun proletariaatti käsittää tämän maan väestöstä pienen vähemmistön. Ammatillisessa liikkeessä (joka on ammatillisesti miltei kauttaaltaan järjestyneen proletariaatin liikettä, niin kuin yritin kaikin voimin korostaa puheessani joulukuun 30 pnä 1920) tapahtuvat hajaannukset merkitsevät hajaannusta nimenomaan proletaarijoukkojen keskuudessa.

Juuri siitä syystä päättelin heti, kun 2.—6. marraskuuta 1920 pidetyssä Ammattiliittojen V yleisvenäläisessä konferenssissa alkoi „metakka” (ja se alkoi nimenomaan siinä) ja kun tov. Tomski tuli heti tämän konferenssin jälkeen... eipähän, erehdyn, tämän konferenssin aikana tavattoman kiihtyneenä Poliittiseen byroohon ja ryhtyi tov. Rudzutakin, äärimmäisen tasaluontoisen miehen, täydellisesti kannattaessa kertomaan, miten tov. Trotski oli puhunut konferenssissa ammattiliittojen „ravistelemisesta” ja miten hän, Tomski, oli polemisoinut sitä vastaan,—kun tämä oli tapahtunut, niin päättelin heti ja lopullisesti, että kiistan ydin on nimenomaan politiikassa (t.s. ammattiliittojen suhteen harjoitettavassa puolueen politiikassa) ja että tov. Trotski, joka esiintyy „ravistelu”-politiikkoineen Tomskia vastaan, on tässä kiistassa perin pohjin väärässä. Näin on siksi, että „ravistelu”-politiikka, *vieläpä siinäkin tapauksessa, että* „uudet tehtävät ja menetelmät” (Trotskin 12. teesi) *tekisivät sen osittain oikeutetuksi*, on tällä haavaa ja tässä tilanteessa kerrassaan sallimatonta politiikkaa, joka uhkaa johtaa hajaannukseen.

Tov. Trotskista näyttää nyt siltä, että „ylhäältäkäsin ravistelemisen” politiikan paneminen hänen kontolleen „on ilmeistä pilkantekoa” (L. Trotski „Vastaus pietarilaisille tovereille”, „Pravda” № 9, tammikuun 15 pnä 1921). Sana „ravistelu” on kuitenkin todella „siivekäs sana”, ja sellainen se ei ole ainoastaan siinä mielessä, että se on niin sanoakseni „kiertänyt” jo sekä puolueen että ammattiliitot sen jälkeen, kun Trotski käytti sitä Ammattiliittojen V yleisvenäl. konferenssissa. Ei. Valitettavasti se pitää yhä vieläkin paikkansa paljon syvällisemmässä mielessä. Nimittäin: yksistään se ilmaisee mitä lyhimmissä muodossa kannanottoja esittelevän „Ammattiliittojen merkitys ja tehtävät” kirjasen *koko hengen, koko tendenssin*. Tämä tov. Trotskin kannanottoja esittelevä kirjanen on alusta loppuun saakka, läpeensä juuri tuon „ylhäältäkäsin ravistelemisen”

politiikan hengen kyllästävä. Riittää kun muistaa, miten tov. Tomskia tai „monia ammattiliittomiehiä” on syytetty sellaisesta, että he „lietsovat omissa piireissään ynseyttä uusia työntekijöitä kohtaan”!

Mutta kun Ammattiliittojen V yleisvenäläisessä konferenssissa (2.—6. marraskuuta 1920) vasta alkoi muodostua hajaannusten uhkaa synnyttävä ilmapiiri, niin vuoden 1920 joulukuun alussa Tsektranin hajaannus oli jo tosiasia.

Kiistojemme poliittisen olemuksen arvioimisen kannalta tämä on tärkein, pääasiallinen, oleellisin tapaus, ja suotta toverit Trotski ja Buharin luulevat, että vaitiolosta on tässä jotain apua. Vaitiolo ei tässä tapauksessa lievennä, vaan kiihdyttää, sillä tämä kysymys ei ole ainoastaan elämän esiinnostama, vaan myös tov. Trotski tähdentää sitä kannanottojaan esittelevässä kirjasessaan. Juuri tässä kirjassa näet asetetaan esittämissäni kohdissa, varsinkin 12. teesissä, monta kertaa kysymys: onko asian ytimenä se, että „monet ammattiliittomiehet lietsovat omissa piireissään ynseyttä uusia työntekijöitä kohtaan”, vai se, että *joukkojen* „ynseys” on oikeutettua sen vuoksi, että on ilmennyt eräitä tarpeettomia ja vahingollisia virkavaltaisuuden äärimmäisyyksiä, esimerkiksi Tsektranissa?

Tov. Zinovjev asettikin täysin perustellusti tämän kysymyksen suoraan jo ensimmäisessä puheessaan joulukuun 30 p:nä 1920 sanoen, että hajaannuksen ovat aiheuttaneet „tov. Trotskin liian kiihkeät kannattajat”. Ehkäpä juuri siitä syystä tov. Buharin moitti tov. Zinovjevin puhetta „suunsoitoksi”? Että tuo moite ei ollut oikeudenmukainen, siitä voi nyt vakuuttautua jokainen puolueen jäsen lukemalla vuoden 1920 joulukuun 30 p:n väittelyä koskevan pikakirjoituselosteen, mistä näkee, että nimenomaan tov. Zinovjev siteeraa tarkkoja tosiasioita ja nojaa tarkkoihin tosiasioihin, kun taas juuri Trotskin ja Buharinin puheet ovat enimmäkseen mihinkään tosiasioihin perustumatonta periaatteetonta „sanahelinää”.

Kun tov. Zinovjev sanoi: „Tsektran seisoo savijaloilla, se on jo hajonnut kolmeen osaan”, tov. Sosnovski keskeytti hänet välihuudolla:

„Ja te autoitte siinä” (Pikakirjoituseloste, s. 15).

Tämä on jo vakava syytös. Jos se tulisi todistetuksi, niin niille, jotka ovat *auttaneet hajaannusta* vaikkapa yhdessä ammattiyhdistyksessä, ei tietenkään olisi sijaa ei

VKP:n KK:ssa, ei tämän puolueen riveissä eikä liioin tasavaltamme ammattiliitoissa. Onneksi tämän vakavan syytöksen on esittänyt kaikkea muuta kuin vakavasti toveri, joka on valitettavasti jo monta kertaa antanut näytteitä epävakavasta polemiikki-„innostaan”. Tov. Sosnovski on osannut toisinaan sotkea mainioihinkin, esim. tuotantopropagandaa käsitteleviin artikkeleihinsa niin runsaan „lusi-kallisen tervaa”, että se on voittanut moninkertaisesti koko tuotantopropagandan hyvät puolet. Tapaa olla sellaisia onnellisia luonteita (kuten esim. Buharin), jotka eivät edes taistelun ollessa kiivaimmillaan voi millään tehdä hyökkäilyjään myrkyllisiksi; mutta onpa myös sellaisia, vähemmän onnellisia luonteita, jotka liiankin usein tekevät hyökkäilynsä myrkyllisiksi. Tov. Sosnovskin olisi hyödyllistä pitää itseään silmällä tässä suhteessa ja vieläpä pyytää ystäviäänkin, että nämä pitäisivät häntä silmällä.

Saatetaan sanoa, että syytös on kaikesta huolimatta esitetty. Olkoon että se on esitetty ajattelemattomasti, epäonnistuneesti, ilmeisen „ryhmäkuntaisesti”. Kuitenkin on parempi sanoa totuus epäonnistuneesti kuin olla puhumatta siitä, jos asia on vakava.

Asia on epäilemättä vakava, sillä, toistan, juuri tässä piilee koko kiistan *ydin* suuremmassa määrin kuin luullaankaan. Ja onneksi meillä on kyllin vakuuttavia ja riittävän objektiivisia tietoja voidaksemme vastata tov. Sosnovskin herättämään kysymykseen *asian olemuksen kannalta*.

Ensinnäkin voimme lukea pikakirjoituselosteen samalta sivulta tov. Zinovjevin lausunnon, jossa hän vastasi tov. Sosnovskille: „Se ei pidä paikkaansa!” ja samalla myös esitti tarkkoja viittauksia ratkaiseviin tosiasioihin. Tov. Zinovjev mainitsi, että tov. Trotski yritti esittää (lisään omasta puolestani: ilmeisesti ryhmäkuntaisuuden puuskassa) häntä vastaan syytöksen, joka ei ollut läheskään sellainen kuin tov. Sosnovskin esittämä, nimittäin tov. Trotski syytti tov. Zinovjevia siitä, että hän, Zinovjev, myötävaikutti hajaannukseen tai sai aikaan hajaannuksen *VKP:n yleisvenäläisessä syyskuun konferenssissa pitämälään puheella*. (Huomautan sulkeissa, että syytös on aiheeton jo senkin vuoksi, että Zinovjevin syyskuussa pitämän puheen on asiallisesti hyväksynyt sekä Keskuskomitea että puolue eikä kukaan ole kertaakaan esittänyt sen johdosta virallisesti vastalauseita.)

Ja тов. Zinovjev vastasi, että тов. Rudzutak todisti Keskuskomitean istunnossa pöytäkirjojen nojalla, että „tätä kysymystä (kysymystä eräistä Tsektranissa ilmenneistä tarpeettomista ja vahingollisista virkavaltaisuuden äärimmäisyyksistä) käsiteltiin sekä Siperiassa, Volganvarrella, Pohjoisessa että Etelässä *jo aikoja ennen* mitään minun (s.o. Zinovjevin) puheitani ja aikoja ennen Yleisvenäläistä konferenssia”.

Tämä lausunto on täysin selvä, täsmällinen ja tosiasioihin perustuva. Тов. Zinovjev esitti sen ensimmäisessä puheessaan tuhansien VKP:n vastuunalaisten jäsenten edessä, eikä тов. Trotski, joka puhui *kahdesti* sen *jälkeen*, kun Zinovjev oli pitänyt tämän puheensa, eikä liioin тов. Buharin, joka *samaten* puhui Zinovjevin *jälkeen*,— kumpikaan heistä *ei* kumonnut Zinovjevin mainitsemia tosiasioita.

Toiseksi. Тов. Sosnovskin esittämän syytöksen kumoo vieläkin perusteellisemmin ja virallisesti samassa pikakirjoituselosteessa oleva VKP:n KK:n *täysistunnon* joulukuun 7 p:nä 1920 hyväksymä *päätöslauselma vesiliikenteessä työkentelevien kommunistien ja Tsektranin neuvottelukokouksen kommunistiryhmän välisestä selkkauksesta*. Tsektrania koskeva päätöslauselman osa kuuluu näin:

„Koska Tsektranin ja vesiliikennetyöläisten kesken on syntynyt selkkaukset, KK on päättänyt: 1) Yhdistetyssä Tsektranissa muodostetaan vesiliikennetyöläisten osasto. 2) Helmikuussa kutsutaan koolle rautatie-työläisten ja vesiliikennetyöläisten edustajakokous, jossa toimitetaan uuden Tsektranin normaalit vaalit. 3) Siihen saakka jätetään toimimaan Tsektranin vanha jäsenistö. 4) Glavpolitvod* ja Glavpolitputj lakkautetaan heti ja niiden kaikki työntekijävoimat ja varat luovutetaan ammattiliittojärjestölle normaalin demokraattisuuden periaatteiden mukaisesti.”

Lukija huomaa tästä, että ei ole puhuttakaan vesiliikennetyöläisten tuomitsemisesta, vaan päinvastoin kaikessa oleellisessa on tunnustettu *heidän olevan oikeassa*. Tätä päätöslauselmaa *ei* kuitenkaan kannattanut *yksikään* (Kamenevia lukuun ottamatta) niistä KK:n jäsenistä, jotka olivat tammikuun 14 p:nä 1921 allekirjoittaneet yhteisen ryhmäohjelman („Ammattiliittojen merkityksestä ja tehtävistä”. Ehdotus VKP:n X edustajakokouksen päätökseksi, jonka on jättänyt KK:lle ryhmä KK:n jäseniä ja ammatti-

* Ks. 13. huomautusta. Suom.

liittovaliokunnan jäseniä. Lozovski ei ole allekirjoittanut sitä KK:n jäsenenä, vaan ammattiliittovaliokunnan jäsenenä; muita ovat: Tomski, Kalinin, Rudzutak, Zinovjev, Stalin, Lenin, Kamenev, Petrovski, Artjom Sergejev).

Tuo päätöslauselma vietiin läpi *vastoin* mainittujen KK:n jäsenten, t.s. meidän ryhmämme, tahtoa. Me olimme äänestäneet vanhan Tsektranin väliaikaista säilyttämistä vastaan. Ja koska meidän ryhmämme olisi kiertämättömästi voittanut, Trotskin oli pakko kannattaa Buharinin päätöslauselmaehdotusta, sillä muussa tapauksessa olisi mennyt läpi meidän päätöksemme. Tov. Rykov, joka marraskuussa *kannatti* Trotskia, osallistui joulukuussa ammattiliittovaliokunnan toimintaan vesiliikennetyöläisten ja Tsektranin välistä selkkausta selvitettyä ja vakuuttui siitä, että vesiliikennetyöläiset olivat oikeassa.

Yhteenveto: joulukuussa (joulukuun 7 pnä) KK:ssa olivat enemmistönä toverit Trotski, Buharin, Preobrazhenski, Serebrjakov j.n.e., t.s. sellaiset KK:n jäsenet, joita kukaan ei voi epäillä Tsektrania *vastaan* kohdistuvasta puolueellisuudesta. Ja tosiasiallisesti tämä enemmistö ei tuominut päätöksellään vesiliikennetyöläisiä, vaan Tsektranin kieläytyen vain tämän hetikohtaisesta syrjäyttämisestä. Näin muodoin on todistettu, että Sosnovskin syytös on perätön.

Ettei mikään jäisi epäselväksi, on kajottava vielä eräänseen kohtaan. Missä ilmenivät ne „muutamit tarpeettomat ja vahingolliset virkavaltaisuuden äärimmäisyydet”, joista olen monesti maininnut? Eikö *tämä* syytös ole ollut ja eikö se ole aiheeton tai liioiteltu?

Taaskin: tov. Zinovjev antoi siihen vastauksen heti ensimmäisessä puheessaan joulukuun 30 pnä 1920, ja sellaisen vastauksen, ettei tarkempaa voida enää toivoa. Tov. Zinovjev esitti otteen tov. Zofin kirjallisesta vesiliikennettä koskevasta päiväkäskystä (päiväty toukokuun 3 pnä 1920), jossa sanotaan: „komiteavillitys ei tule kysymykseenkään”. Tov. Zinovjev sanoi tätä aivan oikein perusvirheeksi. Juuri tämä on esimerkki tarpeettomasta ja vahingollisesta äärimmäisyyden menevästä virkavaltaisuudesta ja „toimeen nimittämisestä”. Tällöin tov. Zinovjev kuitenkin huomautti, että toimeen nimitetyistä monet ovat „paljon vähemmän koeteltuja ja kokemattomampia tovereita” kuin tov. Zof. Olen kuullut KK:ssa sanottavan Zofia varsinkin tarpeelliseksi työntekijäksi, ja Puolustusneuvostossa tekemäni omakoh-

taiset havainnot vahvistavat täydellisesti tuon arvion. Kukaan ei aio horjuttaa sellaisten tovereiden arvovaltaa eikä tehdä heistä „syntipukkeja” (niin kuin tov. Trotski epäili alustuksessaan, s. 25, ilman pienintäkään aihetta). „Nimitettyjen” arvovaltaa ei horjuta se, joka oikoo heidän virheitään, vaan se, joka on valmis puoltamaan heitä silloinkin, kun he tekevät virheitä.

Näemme siis, että ammattiyhdistysliikettä uhannut hajaannuksen vaara ei ollut keksitty, vaan todellinen. Näemme havainnollisesti myös sen, nimenomaan mikä oli liioittele-matta puhuen noiden erimielisyyksien sisältönä: taistelu siitä, ettei muutamia tarpeettomia ja vahingollisia virkavaltaisuuden äärimmäisyyksiä ja toimeennimittämisisä ilmeneviä äärimmäisyyksiä puolusteltaisi eikä todisteltaisi oikeiksi, vaan että niistä tehtäisiin loppu. Ei mikään muu.

PERIAATTEELLISISTA ERIMIELISYYKSISTÄ

Mutta jos on oleellisia ja syvällisiä periaatteellisia erimielisyyksiä, saatetaan meille sanoa, niin eivätkö ne tee oikeutetuksi yksinpä jyrkimpiäkin esiintymisiä ja ryhmäkuntienkin esiintymisiä? Jos on sanottava jotain sellaista, mikä on uutta ja mitä ei ole tajuttu, niin eikö se toisinaan tee oikeutetuksi yksinpä hajaannustakin?

Tietenkin tekee oikeutetuksi, jos erimielisyydet ovat todella tavattoman syvällisiä ja ellei puolueen tai työväenluokan politiikan virheellistä suuntaa voida oikaista muulla tavalla.

Mutta siinähan se vika onkin, ettei sellaisia erimielisyyksiä ole. Tov. Trotski yritti osoittaa niitä, mutta ei voinut. Ja jos *ennen* hänen kirjasensa ilmestymistä (joulukuun 25 pnä) voitiin — ja täytyi — puhua varauksin tai sovittelevasti („kysymykseen ei saa suhtautua tuolla tavalla siinäkään tapauksessa, ettei ole tajuttu uusia tehtäviä, että on erimielisyyksiä”), niin tämän kirjasen ilmestymisen *jälkeen* piti sanoa: siinä, mikä tov. Trotskilla on uutta, hän on asiallisesti väärässä.

Tämän havaitsee selvimmin, kun vertaa tov. Trotskin teesejä Rudzutakin teeseihin, jotka Ammattiliittojen V yleisvenäläinen konferenssi (2.—6. marraskuuta) hyväksyi. Esitin ne puheessani joulukuun 30 pnä ja „Pravdassa” tammi-kuun 21 pnä. Nämä teesit ovat sekä oikeammat että tyh-

jentävämmät kuin Trotskin teesit. Siinä, missä Trotskin teesit eroavat Rudzutakin teeseistä, Trotski on väärässä.

Tarkastelkaamme aluksi paljon puhuttua „tuotannollista demokratiaa”, jonka tov. Buharin kiirehti sisällyttämään KK:n joulukuun 7 p:n hyväksymään päätöslauselmaan. Olisi tietenkin naurettavaa takertua tuohon kömpelöön ja hienostelevan teennäiseen („konstikkaaseen”) sanontaan, jos sitä olisi käytetty puheessa tai artikkelissa. Mutta nimenomaan Trotski ja Buharin ovat saattaneet itsensä siihen naurettavaan asemaan, että he *pitävät teeseissä lujasti kiinni* juuri tästä sanonnasta, jonka vuoksi heidän „ryhmäohjelmansa” eroavat ammattiliittojen hyväksymistä Rudzutakin teeseistä!

Tämä sanonta on teoreettisesti virheellinen. Mikä tahansa demokratia, kuten yleensä mikä tahansa poliittinen päällysrakenne (joka on kiertämätön niin kauan kuin luokkia ei ole hävitetty lopullisesti, niin kauan kuin ei ole luotu luokatonta yhteiskuntaa) palvelee viime kädessä tuotantoa ja sen määräävät viime kädessä kyseisen yhteiskunnan tuotantosuhteet. Sen vuoksi „tuotannollisen demokratian” erottaminen kaikesta muusta demokratiasta ei sano mitään. Se on sekasotkia ja joutavaa puhetta. Tämä ensiksi.

Toiseksi. Katsokaa, miten Buharin itse selittää tämän sanonnan kirjoittamassaan KK:n joulukuun 7 p:n täysistunnon päätöslauselmassa. Buharin kirjoitti siinä: „Sen vuoksi työväendemokratian metodien pitää olla tuotannollisen demokratian metodeja. Se merkitsee” — kiinnittäkää huomio tähän: „se merkitsee”! Joukkoihin vedotessaan Buharin käyttää heti alussa niin ylen viisasta sanontaa, että sitä pitää *erikoisesti selittää*; minun nähdäkseni se on demokraattisuuden kannalta katsoen *epädemokraattista*; joukoille tulee kirjoittaa käyttämättä sellaisia uusia sanontoja, jotka kaipaavat erikoisselitystä; „tuotannolliselta” kannalta katsoen se on vahingollista, koska se pakottaa haaskaamaan aikaa tarpeettoman sanonnan selittämiseen — „se merkitsee, että kaikissa vaaleissa, ehdokkaita asetettaessa, heitä kannatettaessa j.n.e. on pidettävä lähtökohtana paitsi heidän poliittista johdonmukaisuuttaan myös sitä, onko heillä talousmiehen taipumuksia, kuinka kauan he ovat olleet hallinnollisessa työssä, onko heillä organisatorisia kykyjä ja ovatko he käytännössä todella huolehtineet

työtätekevien joukkojen aineellisista ja henkisistä intresseistä.”

Selitys on ilmeisesti keksimällä keksitty ja väärä. Demokratia ei merkitse vain „vaaleja, ehdokkaiden asettamista, heidän kannattamistaan j.n.e.”. Tämä toisaalta. Ja toisaalta ei kaikissa vaaleissa tarvitse pitää lähtökohtana poliittista johdonmukaisuutta ja talousmiehen taipumuksia. Vastoin Trotskin käsitystä pitää miljoonaisessa järjestössä olla myös tietty prosenttimäärä asianajajia, virkailijoita (ilman hyviä virkailijoita emme tule toimeen vielä moniin vuosiin). Mutta me emme silti puhu „asianajajien” tai „virkailijoiden” demokratiasta.

Kolmanneksi. On väärin kiinnittää huomiota vain niihin, joita valitaan, vain organisaattoreihin, hallintomiehiin y.m.s. Nämä etevät henkilöt muodostavat kuitenkin vähemmistön. On kiinnitettävä huomio rivimiehiin, joukkoihin. Rudzutak on ilmaissut tämän yksinkertaisemmin, ymmärrettävämmin ja myös teoreettisesti oikeammin (6. teesi):

„...on välttämätöntä, että jokainen tuotantoon osallistuja käsittää suoritettavanaan olevat tuotannolliset tehtävät välttämättömiksi ja tarkoituksenmukaisiksi; että jokainen tuotannon työntekijä osallistuu paitsi ylhäältä saamiensa tehtävien suorittamiseen myös kaikkien tuotannossa esiintyvien, sekä teknillisten että organisatoristen, epäkohtien poistamiseen tietoisesti.”

Neljänneksi. Sanontaa „tuotannollinen demokratia” saatetaan tulkita väärin. Se voidaan käsittää siten, ettei tunnusteta diktatuuria eikä yksilöllistä johtovaltaa. Se voidaan tulkita siten, että lykätään tavallisen demokratian voimaansaattamista tai yritetään kuitata asia pelkillä puheilla. Kumpikin näistä tulkinnoista on vahingollinen, ja tällaisten tulkintojen välttämiseksi on pakko turvautua pitkiin erikoisselityksiin.

Rudzutak on esittänyt samat ajatukset yksinkertaisesti ja oikeammin, ja siten on vältetty kaikki nuo epämukavuudet. Eikä Trotskikaan tammikuun 11 p:nä „Pravdassa” julkaisutussa artikkelissaan „Tuotannollinen demokratia” kiellä noita virheitä eikä epämukavuuksia (hän kiertää koko kysymyksen, ei vertaa omia teesejään Rudzutakin teeseihin), vaan päinvastoin myöntää välillisesti sanontansa epämukavaksi ja vääräksi nimenomaan esittämällä sen rinnakkaismuodoksi „sotilaallisen demokratian”. Onneksi emme

muistaakseni ole koskaan käyneet ryhmäkiistoja tämän sanonnan vuoksi.

Vieläkin epäonnistuneempi on Trotskin sellainen sanonta kuin „tuotannollinen ilmapiiri”. Zinovjev teki aivan aiheellista pilkkaa siitä. Trotski suuttui hirveästi ja väitti vastaan: „Sotilaallinen ilmapiiri meillä on ollut... Nyt pitää työväenjoukoissa, sen syvissä riveissä eikä vain pinnalla luoda tuotannollinen ilmapiiri, t.s. on saatava aikaan samanlainen jännitys, asiallinen kiinnostus, kiinnitettävä tuotantoon samanlainen huomio kuin kiinnitettiin rintamiin...” Siitähän se kysymys onkin, että „työväenjoukoille, sen syville riveille” pitää puhua niin kuin puhutaan Rudzutakin teeseissä eikä käyttämällä sellaisia sanoja kuin „tuotannollinen ilmapiiri”, jotka saattavat ymmälle tai hymyilyttävät. Käyttäessään sanontaa „tuotannollinen ilmapiiri” tov. Trotski ilmaisee oikeastaan saman ajatuksen, minkä ilmaisee käsite tuotantopropaganda. Mutta nimenomaan työväenjoukoissa, työväen syvissä riveissä tuotantopropagandaa on harjoitettava niin, että vältetään tuontapaiset sanonnat. Tämä sanonta sopii esimerkiksi siitä, miten *ei* pidä harjoittaa tuotantopropagandaa joukkojen keskuudessa.

POLITIIKKA JA TALOUSELÄMÄ. DIALEKTIKKA JA EKLEKTISISMI

On kummallista, että joudutaan taas asettamaan näin elementaarinen, alkeellinen kysymys. Valitettavasti Trotski ja Buharin pakottavat niin tekemään. Kumpikin moittii minua siitä, että „vaihdan” kysymyksen eli otan sen „poliittisesti”, he sen sijaan „taloudellisesti”. Buharin liitti tämän teeseihinsäkin ja yritti „kohota” kummankin kiisteelijän „yläpuolelle”: hän muka yhdistää sekä tämän että tuon.

Se on huutava teoreettinen virhe. Poliitiikka on talouselämän keskittynyttä ilmenemistä, toistin puheessani, sillä olin jo aikaisemmin kuullut tuon kerrassaan mahdollottoman ja marxilaisen sanomaksi kerrassaan sallimattoman moitteen, että suhtaudun asiaan „poliittisesti”. Poliitiikka ei voi olla olematta ensisijaista talouselämään verrattuna. Toisin ajattelu on marxilaisuuden aakkosten unohtamista.

Ehkä esittämäni poliittinen arvio on väärä? Sanokaa ja todistakaa se. Mutta jos sanotaan (tai vain oletetaan välillisesti), että poliittinen suhtautuminen on samanarvoista kuin „taloudellinen”, että voidaan ottaa „toinen sekä toinen”, niin se on marxilaisuuden aakkosten unohtamista.

Toisin sanoen. Poliittinen suhtautuminen merkitsee seuraavaa: jos ammattiliittoihin suhtaudutaan väärin, se saattaa tuhoon Neuvostovallan, proletariaatin diktatuurin. (Puolueen ja ammattiliittojen välien rikkoutuminen syystä, että puolue on väärässä, veisi varmasti Neuvostovallan kukistumiseen sellaisessa talonpoikaismaassa kuin Venäjällä.) Tämä väite voidaan (ja pitää) tarkastaa asiallisesti, t.s. eritellä, tutkia, päättää, onko kyseinen suhtautuminen oikeaa vai väärää. Kun sen sijaan sanotaan: „pidän arvossa” teidän poliittista suhtautumistanne, „mutta” se on vain poliittista, mehän tarvitsemme „myös taloudellista”, niin se on samaa kuin sanottaisiin: „pidän arvossa” väitettänne, että ottamalla sen ja sen askeleen te taitatte niskanne, *mutta* punnitkaa myös sitä, että on parempi olla kylläinen ja pukeissa kuin nälkäinen ja alaston.

Propagoimalla poliittisen ja taloudellisen suhtautumisen yhdistämistä Buharin luisui teoriassa *eklektisismiin*.

Trotski ja Buharin kuvailevat asian sellaiseksi, että he muka huolehtivat tuotannon kohottamisesta, mutta me vain muodollisesta demokradiasta. Tuollainen kuvailu ei pidä paikkaansa, sillä kysymys on (ja marxilaisuuden kannalta katsoen *voi* olla) *vain* siitä, että suhtautumatta poliittisesti oikealla tavalla asiaan kyseessä oleva luokka ei voi säilyttää valtaansa eikä *siis* ratkaista myöskään *tuotannollista tehtäväänsä*.

Konkreettisemmin. Zinovjev sanoo: „Te teette poliittisen virheen aiheuttaessanne ammattiliitoissa hajaannusta. Tuotannon kasvusta taas puhuin ja kirjoitin jo tammikuussa 1920 ja otin esimerkiksi saunan rakentamisen.” Trotski vastaa: „On sekin muka konsti (s. 29), että kirjoittaa kirjaisen ottamalla esimerkiksi saunan, mutta tähän ette sano „sanaakaan”, „ainoatakaan sanaa” (s. 22) siitä, mitä ammattiliittojen on tehtävä.”

Se ei pidä paikkaansa. Suokaa anteeksi sanaleikki, mutta sauna-esimerkki on kymmenen „tuotannollisen ilmapiirin”: ynnä muutamien „tuotannollisten demokratioiden” arvoi-

nen. Sauna-esimerkki sanoo selvästi, yksinkertaisesti, nimenomaan joukoille, nimenomaan „syville riveille”, mitä ammattiliittojen on tehtävä, kun taas „tuotannolliset ilmapiiirit” ja „demokratiat” ovat roskaa, joka sokaisee työväestön ja *vaikeuttaa* ymmärtämistä.

Tov. Trotski moitti myös minua, että „Lenin ei sanonut sanaakaan” (s. 66) siitä, „mikä merkitys on ja pitää olla vipusimilla, joita sanotaan ammattiliittokoneistoksi”.

Anteeksi, tov. Trotski: lukemalla Rudzutakin teesit kokonaan ja asettumalla niiden kannalle minä sanoin tästä asiasta *enemmän, täydellisemmin, oikeammin, yksinkertaisemmin ja selvemmin* kuin sanovat kaikki teidän teesinne ja koko selostuksenne eli apuselostuksenne ynnä loppulauseuntonne, sillä, toistan, luontoispaikinnot ja kurinpidolliset toverioikeudet merkitsevät sata kertaa enemmän kuin aivan abstraktiset (ja siitä syystä tyhjät) sanat „tuotannollisesta demokratiasta”, „yhdistämisestä” y.m.s. siltä kannalta, että opitaan hoitamaan taloutta, johtamaan teollisuutta ja suurennetaan ammattiliittojen esittämää osaa tuotannossa.

Sen varjolla, että on esitetty „tuotannollinen” näkökanta (Trotski) tai pyritty voittamaan poliittisen suhtautumisen yksipuolisuus ja yhdistämään tämä suhtautuminen taloudellisen kanssa (Buharin), on yritetty

1) unohtaa marxilaisuus, mikä on iimennyt siinä, että politiikan suhde talouselämään on määritelty teoreettisesti väärin, eklektisesti;

2) puolustella tai salata sitä poliittista virhettä, joka ilmenee ravistelupoliittikkana, mikä on Trotskin *koko* ryhmäohjelmakirjaseen läpikäyvä ajatuksena. Ja tämä virhe, ellei sitä tajuta eikä oikaista, *vie* proletariaatin diktatuurin kukistumiseen;

3) ottaa askel taaksepäin puhtaasti tuotannollisissa, taloudellisissa kysymyksissä, tuotannon lisäämistä koskevissa kysymyksissä; nimenomaan askel taaksepäin Rudzutakin *asiallisista* teeseistä, joissa asetetaan konkreettisia, käytännöllisiä, päivänpolttavia, elintärkeitä tehtäviä (kehittää tuotantopropagandaa, oppikaa jakamaan oikein luontoispaikinnot ja soveltamaan oikeammalla tavalla pakotusta kurinpidollisten toverioikeuksien muodossa), abstraktisiin, ajatusperäisiin, „tyhjiin”, teoreettisesti väärin, periaatteettomasti muotoiltuihin yleisiin *teeseihin*, joissa *unohdetaan* kaikkein asiallisin ja käytännöllisin.

Tällainen on tosiasiallisesti toisaalta Zinovjevin ja minun ja toisaalta Trotskin ja Buharinin suhde politiikkaa ja talouselämää koskevassa kysymyksessä.

Sen vuoksi en voinut hymyilemättä lukea vastaväitettä, jonka tov. Trotski saattoi julkisuuteen joulukuun 30 pnä: „loppupuheenvuorossaan, jonka tov. Lenin alustajana käytti Neuvostojen VIII edustajakokouksessa nykytilannettamme koskevasta kysymyksestä, hän sanoi, että me tarvitsemme vähemmän politiikkaa ja enemmän taloudellista toimintaa, mutta ammattiliittokysymyksessä hän asetti ensi sijalle asian poliittisen puolen” (s. 65). Nämä sanat tuntuivat tov. Trotskista „tavattoman osuvilta”. Tosiasiallisesti ne kuvastavat mitä toivottominta käsitteiden sotkemista, suorastaan tavatonta „aatteellista sekasotkua”. Olen tietenkin aina esittänyt, esitän ja tulen vastedeskin esittämään toivomuksen, että askartelisimme enemmän talouselämän kuin politiikan piirissä. On helppo käsittää, että näiden toivomusten toteuttaminen edellyttää, ettei ole poliittisia vaaroja *eikä poliittisia virheitä*. Tov. Trotskin tekemät ja tov. Buharinin syventämät ja pahentamat poliittiset virheet *kääntävät* puolueen huomion *pois* taloudellisista tehtävistä, „tuotannollisesta” työstä, *pakottavat meidät valitettavasti hukkaamaan aikaa* näiden virheiden oikomiseen, väittelyihin syndikalistisen (proletariaatin diktatuurin kukistumiseen vievän) poikkeaman kanssa, kiistämään väärää ammattiyhdistysliikkeeseen suhtautumista vastaan (sellaista suhtautumista vastaan, joka vie Neuvostovallan kukistumiseen), väittelemään yleisistä „teeseistä” sen sijaan, että väittelisimme asiallisesti, käytännöllisesti, „taloudellisesti” siitä, ketkä, saratovilaiset myllyteollisuusyöläisetkö, Donbassin hiilenkaivajatko vai Pietarin metallimiehetkö j.n.e. ovat antaneet paremmin ja onnistuneemmin luontoispalkintoja, järjestäneet oikeusistuimia, ryhtyneet yhdistämään niiden Rudzutakin teesien pohjalla, jotka 2.—6. marraskuuta pidetty Ammattiliittojen V yleisvenäläinen konferenssi hyväksyi.

Ottakaapa tarkasteltavaksi kysymys „laajan väittelyn” hyödyllisyydestä. Tässäkin havaitsemme, miten poliittiset virheet *kääntävät huomion pois* taloudellisista tehtävistä. Minä olin niin sanottua „laajaa” väittelyä vastaan ja pidin ja pidän yhä tov. Trotskin virheenä, poliittisena virheenä sitä, että hän pani hajalle ammattiliittovaliokunnan, jossa

asiallisen väittelyn olisi pitänyt tapahtua. Pidän Buharinin johtaman puskuriryhmän poliittisena virheenä sitä, että he eivät ole käsittäneet puskurin tehtäviä (tässäkin vaihtoivat dialektiikan eklektisismiin); nimenomaan „puskurin” kannalta heidän olisi pitänyt vastustaa tavattoman tarmokkaasti laajaa väittelyä ja kannattaa väittelyn käymistä ammattiliittovaliokunnassa. Katsokaa, mitä siitä seurasi.

Joulukuun 30 pnä Buharin meni niin pitkälle, että sanoi: „me olemme julistaneet uudeksi pyhäksi tunnukseksi työväendemokratian, joka edellyttää, ettei mitään kysymyksiä käsitellä suppeissa kollegioissa, pikkukokouksissa eikä missään omissa korporaatioissa, vaan kaikki kysymykset asetetaan laajojen kokousten käsiteltäviksi. Ja siksi väitän, että asettaessamme kysymyksen ammattiliittojen merkityksestä näin suuren kokouksen käsiteltäväksi kuin on tämänpäiväinen kokous me otamme askeleen eteen- emmekä taaksepäin” (s. 45). Ja tämä mies syytti Zinovjovia suunsoitosta ja demokratian yliarviointista! Tämä on pelkkää suunsoittoa ja „loruamista”, ei ymmärretä lainkaan sitä, että muodollisen demokraattisuuden on oltava alistettu vallankumoukselliselle tarkoituksenmukaisuudelle!

Trotski ei sano yhtään paremmin. Hän esittää syytöksen: „Lenin tahtoo hinnalla millä hyvänsä rauentaa, estää kysymyksen olemusta koskevan väittelyn” (s. 65). Hän sanoo: „Sanoin KK:ssa selvästi, miksi én ryhtynyt valiokunnan jäseneksi: niin kauan kuin minulle ei anneta lupaa käsitellä tasavertaisena kaikkien muiden tovereiden kanssa näitä kysymyksiä koko laajuudessaan puoluelehdistössä, niin kauan pidän niiden munkkimaista, suppeassa piirissä tapahtuvaa käsittelyä ja niin muodoin myös valiokunnan toimintaa hyödyttömänä” (s. 69).

Mikä on tulos? Ei ole kulunut kuukauttakaan siitä, kun Trotski joulukuun 25 pnä aloitti „laajan väittelyn”, ja tuskinpa 100 vastuunalaisen puolueetyöntekijän joukossa on edes yksi, joka ei tuntisi saaneensa kylliksi tuosta väittelystä, ei tajuaisi sitä hyödyttömäksi (ellei pahemmaksikin). Trotski on näet kuluttanut puolueen aikaa sanoja, huonoja teesejä koskevaan väittelyyn moittimalla „munkkimaiseksi” käsittelyksi juuri *asiallista*, taloudellista käsittelyä valiokunnassa, joka olisi ottanut tehtäväkseen tutkia ja tarkastaa käytännön antamia kokemuksia, jotta näistä kokemuksista oppia ottaen voitaisiin *mennä eteenpäin* todellisessa

„tuotannollisessa” työssä *eikä* peräännyttäisi *taaksepäin*, pois elävästä työstä kaikenlaisten „tuotannollisten ilma-
piirien” kuolleeseen skolastiikkaan.

Ottakaapa tarkasteltavaksi paljon puhuttu „yhdistäminen”. Joulukuun 30 p:nä kehotin olemaan puhumatta siitä, sillä me *emme ole tutkineet* omaa käytännöllistä kokemustamme, ja ellei sitä tehdä, niin yhdistämisestä kiistely muuttuu ehdottomasti suunsoitoksi, tarpeettomaksi puolueen voimien vieroittamiseksi *pois* taloudellisesta työstä. Nimitin byrokraattiseksi haihatteluksi Trotskin teesejä tätä asiaa koskevan kohdan osalta, jossa kehoitetaan ottamaan kansantalouselvostojen kokoonpanoon $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ ja $\frac{1}{2}$ — $\frac{2}{3}$ ammattiliittojen edustajia.

Siitä minulle suuttui hirveästi Buharin, joka, niin kuin näen selosteen 49. sivulta, todisteli minulle perusteellisesti ja yksityiskohtaisesti, „että kun ihmiset kokoontuvat yhteen ja puhuvat jostain, niin heidän ei pidä tekeytyä kuuromykiksi” (mainitulla sivulla on sanottu kirjaimelleen näin!). Myös Trotski suuttui ja huudahti:

„Pyydän teitä kaikkia kirjoittamaan muistioonne, että tov. Lenin nimitti tätä sinä ja sinä päivänä byrokratismiksi, mutta minä rohkeneen ennustaa, että muutaman kuukauden kuluttua tämä otetaan varteen ja ohjeeksi, että Yleisvenäläisessä Ammattiliittojen Keskusneuvostossa ja Korkeimmassa kansantalouselvostossa, metallimiesten KK:ssa ja metalliteollisuusosastossa j.n.e. olisi yhteisiä työntekijöitä yhdestä kolmasosasta aina puoleen...” (s. 68).

Tämän luettuani pyysin tov. Miljutinia (Korkeimman kansantalouselvoston varapuheenjohtajaa) lähettämään minulle yhdistämistä valaisevat *julkaistut* selostukset. Ajattelin itsekseni: alanpa vaikka vähin erin *tutkia käytännöllistä kokemustamme*, sillä on sietämättömän ikävää osallistua „yleiseen puoluejutusteluun” (sanonta on Buharinin, s. 47, siitä taitaa tulla yhtä „siivekäs sanonta” kuin paljon puhutusta „ravistelusta”)— ilman asiaa, aineistoa ja tosiasioita, keksiskelemällä erimielisyyksiä, määritelmiä, „tuotannollisia demokratioita”.

Tov. Miljutin lähetti minulle muutamia kirjoja, m.m. „Korkeimman kansantalouselvoston selostuksen Neuvostojen VIII yleisvenäläiselle edustajakokoukselle” (Moskova 1920, esipuhe päivätty vuoden 1920 joulukuun 19 p:lle). Sen 14. sivulla on julkaistu taulukko, joka osoittaa, kuinka laajasti työläiset osallistuvat hallinnollisten elinten työhön.

Esitän tämän taulukon (se käsittää vain osan kuvernementtien kansantalousneuvostoista ja tuotantolaitoksista):

Hallintokoneisto	Yhteensä	Työläisiä	%%	S i i t a		Toimihenkil. y.m.	%%
				Spesialisteja	%%		
Korkeimman kansantalousneuvoston ja kuvernem. kansantalousneuvostojen puhemiehistö	187	107	57,2	22	11,8	58	31,0
Päähallintojen, osastojen, keskushallintojen ja pääkomiteoiden kollegiot.....	140	72	51,4	31	22,2	37	26,4
Kollegioiden ja yhden henkilön johtamat tehdashallinnot.....	1143	726	63,5	398	34,8	19	1,7
<i>Kaikkiaan</i>	1470	905	61,6	451	30,7	114	7,7

Siis työläisiä osallistuu jo nyt keskimäärin 61,6%, mikä on lähempänä $\frac{2}{3}$ kuin puolta! *On tullut jo todistetuksi*, että se, mitä tov. Trotski kirjoitti tästä teeseissään, on byrokraattista haihattelua. Puhuminen, kiisteleminen, sellaisten ryhmäohjelmien kirjoittaminen, joissa on „ $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ ” tai „ $\frac{1}{2}$ — $\frac{2}{3}$ ”, on jonninjoutavaa „yleistä puoluejutustelua”, voimien, varojen ja ajan haaskaamista ja huomion kääntämistä muuhun kuin *tuotannolliseen* työhön, silkkaa politikointia, josta puuttuu vakava sisältö. Mutta sen sijaan valiokunnassa, jossa olisi kokeneita miehiä ja jossa ei suostuttaisi laatimaan teesejä tosiasioita tutkimatta, voitaisiin asiaa hyödyttävällä tavalla ryhtyä tarkastamaan kokemuksia esim. haastattelemalla pariakymmentä henkilöä (tuhannesta „yhteisestä työntekijästä”), vertaamalla heidän vaikutelmiaan ja johtopäätöksiään objektiivisiin tilastotietoihin, pyrkimällä määrittelemään asialliset, käytännölliset ohjeet vastaisuuden varalta: kun kokemuksen tulokset ovat sellaiset ja sellaiset, pitääkö heti jatkaa eteenpäinmenoa samaan suuntaan vai pitääkö hiukan muuttaa ja nimenomaan miten muuttaa suuntaa, keinoja, suhtautumista vai pitääkö asian etuja silmällä pitäen pysähtyä, tarkistaa yhä uudelleen kokemusta, muuttaa ehkä jotakin j.n.e. j.n.e.

Oikea „talousmies”, toverit (sallikaahan toki minunkin harjoittaa hiukan „tuotantopropagandaa”!), tietää, että

kehittyneimmissäkin maissa kapitalistit ja trustien järjestäjät ovat vuosikautia, toisinaan jopa kymmenen vuotta ja kauemminkin tutkiskelleet ja tarkistaneet omaa (ja vierasta) käytännöllistä kokemustaan, tehneet korjauksia ja muutoksia aloittamaansa, ottaneet taka-askelia, korjanneet monia kertoja saadakseen aikaan kyseiseen alaan täysin sopivan hallintojärjestelmän, ylimpien ja alempien hallintomiesten valikointi- j.n.e. järjestelmän. Niin on ollut kapitalismin vallitessa, joka kaikkialla sivistysmaailmassa on nojannut taloudellisessa toiminnassaan *vuosisataisiin kokemuksiin ja tottumuksiin*. Mutta me rakennamme uudella maaperällä, mikä vaatii erittäin pitkälistä, sitkeää ja kärsivällistä kasvatustyötä niiden tottumusten muuttamiseksi, jotka kapitalismi on jättänyt meille perinnöksi ja jotka voidaan muuttaa vain hyvin verkalleen. On peräti virheellistä suhtautua tähän kysymykseen niin kuin Trotski suhtautuu. „Onko”, hän huudahti puheessaan joulukuun 30 p:nä, „onko työläisillämme, puolueen ja ammattiliittojen työntekijöillä tuotannollista kasvatusta? onko vai ei? Vastaa: ei ole” (s. 29). On naurettavaa suhtautua tällaiseen kysymykseen sillä tavalla. On niin kuin olisitte kysyneet: onko kyseisessä divisioonassa riittävästi huopikkaita? onko vai ei?

Ilmeisesti meidän pitää kymmenenkin vuoden kuluttua sanoa, ettei kaikilla puolueen ja ammattiliittojen työntekijöillä ole riittävästi tuotannollista kasvatusta. Samoin kuin 10 vuoden kuluttua ei kaikilla puolueen, ammattiliittojen ja sotalaitoksen työntekijöillä tule olemaan riittävästi sotilallistakaan kasvatusta. Mutta tuotannollisen kasvatuksen olemme panneet *alulle* sillä, että noin tuhat työläistä, ammattiliittojen jäsentä ja edustajaa, osallistuu johtotyöhön ja johtaa tuotantolaitoksia, pääkomiteoita ja ylempiäkin elimiä. „Tuotannollisen kasvatuksen”, *meidän itsemme* — entisten maanalaisten työntekijäin ja ammattilehtimiesten — kasvatuksen tärkeimpänä periaatteena on se, että ryhdymme itse tutkimaan ja opetamme toisiakin tutkimaan mitä huolellisimmin ja yksityiskohtaisimmin käytännöllisiä kokemuksiamme pitäen sääntönä: „mittaa seitsemän kertaa, leikkaa kerran”. Tulee tarkastaa sitkeästi, kiirehtimättä, hienovaraisesti, asiallisesti, vakavasti, mitä nuo tuhat työntekijää ovat tehneet, oikaista vieläkin hienovaraisemmin ja asiallisemmin heidän työtään ja jatkaa eteenpäinmenoa vasta sitten, kun on tullut täysin todistetuksi, että kyseinen

menettelytapa, kyseinen johtojärjestelmä, kyseinen suhdeluku, kyseinen henkilövalinta j.n.e. on tuottanut hyötyä. Juuri se on „tuotannollisen kasvatuksen” tärkein, oleellisin, ehdoton sääntö, ja tov. Trotski rikkoo nimenomaan tätä sääntöä vastaan kaikilla teeseillään, koko kannanotollaan tässä kysymyksessä. Tov. Trotskin kaikki teesit ja hänen ryhmäohjelmakirjasensa ovat juuri sellaisia, että ne ovat virheillään kääntäneet puolueen huomion ja voimat asiallisesta „tuotannollisesta” työstä asiattomiin, sisällyksettömiin sanakiistoihin.

DIALEKTIikka JA EKLEKTISISMI. „KOULU” JA „KONEISTO”

Tov. Buharinilla on monien muiden mitä parhaimpien ominaisuuksiensa ohella teoreetikon kykyä ja intoa kaivaa esiin kaikissa kysymyksissä niiden teoreettiset juuret. Se on erittäin arvokas ominaisuus, sillä mistään virheestä, m.m. poliittisesta, ei saa täyttä selvyyttä, ellei virheen tekijältä löydy virheen teoreettisia alkujuuria, pitämällä lähtökohdana tiettyjä, hänen tietoisesti hyväksymiään johtoaatteita.

Pyrkien tapansa mukaan syventämään kysymystä teoreettisesti tov. Buharin ryhtyi joulukuun 30 pn väittelystä alkaen, ellei jo ennemminkin, siirtämään kiistaa nimenomaan tälle mainitulle alalle.

„Pidän ehdottoman välttämättömänä”, tov. Buharin sanoi joulukuun 30 pnä, „— sitä on teoreettiselta olemukseltaan se, jota täällä sanotaan „puskuriryhmäksi” tai sen ideologiaksi,— ja minusta tuntuu aivan kiistattomalta, ettei saa jättää ottamatta huomioon tätä poliittista eikä liioin tätä taloudellista seikkaa”... (s. 47).

Teoreettiselta olemukseltaan se virhe, minkä tov. Buharin tässä tekee, on sitä, että hän asettaa politiikan ja talouden dialektisen keskinäissuhteen (mitä marxilaisuus meille opettaa) tilalle eklektisismien. „Sekä se että tämä”, „puolelta ja toiselta” — juuri tällainen on Buharinin teoreettinen asenne. Se onkin eklektisismiä. Dialektiikka vaatii ottamaan kaikinpuolisesti lukuun keskinäissuhteet niiden konkreettisuudessa kehityksessä eikä salli sitä, että otetaan irrallinen osa yhdestä ja toinen toisesta. Olen valaissut sitä jo politiikkaa ja talouselämää koskevalla esimerkillä.

„Puskurin” tapauksessa se on yhtä epäilemätöntä. Puskuri on hyödyllinen ja tarpeellinen, jos puoluejunalla on taipumusta suistua raiteilta. Se on kiistatonta. Buharin on asettanut „puskuri”-tehtävän eklektisesti ottaen pikku osan Zinovjevilta ja toisen Trotskilta. „Puskurilaisena” Buharinin olisi pitänyt määritellä itsenäisesti, missä ja milloin tämä tai tuo, nämä tai nuo ovat tehneet virheen ja minkä virheen, ovatko he tehneet teoreettisen virheen vai onko virheenä poliittinen tahdittomuus tai ryhmäkuntaisuus tahi liioittelu j.n.e., ja käydä *koko voimallaan jokaisen* tällaisen virheen kimppuun. Buharin ei ole käsittänyt tätä „puskurin” tehtäväänsä. Tässä yksi havainnollinen todiste siitä:

Tsektranin (rautatie- ja vesiliikennetyöläisten liiton Keskuskomitea) Pietarin-toimikunnan kommunistiryhmä, järjestö, joka on Trotskin kannalla ja on ilmoittanut suoraan, että sen mielestä „tovereiden Trotskin ja Buharinin katsantokannat peruskysymyksessä, ammattiliittojen osuudesta tuotannossa, ovat saman katsantokannan eri muunnoksia”, julkaisi Pietarissa kirjasena тов. Buharinin apuselostuksen, jonka hän teki Pietarissa tammikuun 3 p:nä 1921 (N. Buharin, „Ammattiliittojen tehtävistä”, Pietari 1921). Tässä apuselostuksessa sanotaan:

„Alussa тов. Trotski kaavaili siihen tapaan, että on vaihdettava ammattiliittojen johtajisto, valikoitava vastaavat toverit y.m., ja vielä aikaisemmin hän oli jopa „ravistelunkin” kannalla, mistä hän on nyt luopunut, ja sen vuoksi on kerrassaan typerää esittää „ravistelua” todistusperusteeksi тов. Trotskia vastaan” (s. 5).

En pysähdy tarkastelemaan tämän lausuman lukuisia tosiasiallisia epätarkkuuksia. (Trotski käytti „ravistelu”-sanaa Ammattiliittojen V yleisvenäläisessä konferenssissa, 2.—6. marraskuuta. „Johtohenkilöstön valinnasta” Trotski puhui teesiensä 5. §:ssä; teesiinsä hän esitti KK:lle marraskuun 8 p:nä, ja joku Trotskin kannattajista on muuten julkaissut ne painettuna lehtisenä. Trotskin koko kirjanen „Ammattiliittojen merkitys ja tehtävät” joulukuun 25 p:nä on samojen ajatusten ja saman hengen läpitunkema, joista olen maininnut jo aikaisemmin. On täysin tietämätöntä, milloin ja missä „luopuminen” on ilmennyt.) Aiheeni on nyt toinen. Jos „puskuri” on eklektinen, niin se on vaiti yksistä virheistä ja mainitsee toisista; on vaiti vuoden 1920 joulukuun 30 p:n virheistä, jotka tehtiin Moskovassa tuhansien,

koko Venäjää edustaneiden VKP:n työntekijäin edessä, ja puhuu virheistä, jotka tehtiin vuoden 1921 tammikuun 3 p:nä Pietarissa. Jos „puskuri” on dialektinen, se käy koko voimallaan jokaisen virheen kimppuun, jonka se havaitsee kummallakin asianomaisella tai kaikilla asianomaisilla. Juuri tätä Buharin ei teekään. Hän ei edes yritä eritellä Trotskin kirjasta ravistelupolitiikan kannalta. *Hän on yksinkertaisesti vaiti siitä.* Eipä ihme, että kun puskuri täyttää tehtävänsä tuolla tavalla, niin se naurattaa kaikkia.

Edelleen. Samassa, Buharinin Pietarissa pitämässä puheessa, s. 7, sanotaan:

„Tov. Trotskin virhe on siinä, että hän ei puolla kylliksi kommunismin-koulu-momenttia.”

Joulukuun 30 p:n väittelyssä Buharin päätteli näin:

„Tov. Zinovjev sanoi, että ammattiliitot ovat kommunismin koulu, Trotski taas sanoi, että ne ovat tuotannon hallinnollis-teknillinen johtokoneisto. En näe mitään loogisia perusteita, jotka todistaisivat, ettei edellinen eikä jälkimmäinenkään ole oikea: kumpikin näistä väittämistä sekä kummankin väittämän yhdistelmä on oikea” (s. 48).

Samā ajatus on Buharinin ja hänen „ryhmänsä” eli „fraktionsa” 6. teesissä: „...,toisaalta ne (ammattiliitot) ovat kommunismin koulu, ... toisaalta ne ovat — ja vieläpä yhä suuremmassa määrässä — talouskoneiston ja yleensä valtiotavallan koneiston rakenneosat”... („Pravda”, tammikuun 16 p:nä).

Juuri tähän sisältyykin tov. Buharinin teoreettinen perusvirhe, marxilaisuuden dialektiikan vaihtaminen eklektisismiin (joka on erittäin laajalle levinnyttä erilaisia „muotiintulleita” ja taantumuksellisia filosofisia oppijärjestelmiä edustavien kirjoittajain keskuudessa).

Tov. Buharin puhuu „loogisista” perusteista. Koko hänen ajatusrakennelmansa osoittaa, että hän on — ehkä tietämättään — tässä muodollisen eli skolastisen logiikan eikä dialektisen eli marxilaisen logiikan kannalla. Selittääkseni tätä aloitan tov. Buharinin itsensä esittämästä aivan yksinkertaisesta esimerkistä. Joulukuun 30 p:n väittelyssä hän sanoi:

„Toverit, täällä käydyt väittelyt tekevät moniin teistä suunnilleen tällaisen vaikutuksen: kaksi henkilöä tapaavat toisensa ja kumpikin kysyy toiselta, mikä on puhujakorokkeella oleva lasi. Toinen sanoo: „se on lasinen lieriö, ja julistettakoon pannaan se, joka väittää asian olevan toisin”. Toinen sanoo: „lasi on juomaväline, ja julistettakoon pannaan se, joka väittää asian olevan toisin”” (s. 46).

Tämän esimerkin avulla Buharin halusi, niin kuin lukija huomaa, selittää minulle helppotajuisesti yksipuolisuuden vahingollisuutta. Otan kiitollisena vastaan tämän selityksen ja todistaakseni kiitollisuuteni teolla vastaan selittämällä helppotajuisesti, mitä on eklektisismi erotukseksi dialektiikasta.

Lasi on kieltämättä sekä lasinen lieriö että juomaväline. Mutta paitsi näitä kahta piirrettä eli ominaisuutta eli puolta lasilla on vielä loputon määrä muitakin piirteitä, ominaisuuksia, puolia sekä keskinäissuhteita ja „kosketuskohtia” muuhun maailmaan. Lasi on painava esine, jota voidaan käyttää heittoaseena. Lasi voi olla painimena, pyydystetyn perhosen pitopaikkana, lasi voi olla arvoesine, jos siinä on taiteellisia kaiverruksia tai maalaus, riippumatta lainkaan siitä, kelpaako se juoma-astiaksi, onko se valmistettu lasista, onko se lieriön muotoinen vai ei aivan ja niin edelleen ja niin pois päin.

Edelleen. Jos tarvitsen nyt heti lasia juomavälineeksi, niin minun ei ole lainkaan tärkeää tietää, onko se täysin lieriön muotoinen ja onko se todella valmistettu lasista, mutta sen sijaan on tärkeää, ettei pohja olisi rikki ja etten tätä lasia käyttäessäni saisi haavaa huuleeni j.n.e. Mikäli en tarvitse lasia juomiseen, vaan sellaiseen tarkoitukseen, johon kelpaa mikä lasinen lieriö hyvänsä, minulle kelpaa säröpohjainenkin tai vieläpä pohjatonkin lasi j.n.e.

Muodollinen logiikka, johon kouluissa rajoitutaan (ja täytyy rajoittua — oikaisuin — koulun alaluokilla), esittää muodolliset määritelmänsä pitäen ohjeenaan sitä, mikä on tavanomaisinta tai mikä eniten pistää silmään, ja rajoittuu siihen. Jos tällöin otetaan kaksi tai useampia erilaisia määritelmiä ja yhdistetään ne toisiinsa aivan sattumanvaraisesti (sekä lasinen lieriö että juomaväline), niin saadaan eklektinen määritelmä, joka viittaa esineen erinäisiin puoliin eikä muuta.

Dialektinen logiikka vaatii meitä menemään pitemmälle. Jotta esine todella tunnettaisiin, on otettava huomioon ja tutkittava sen kaikki puolet, kaikki suoranaiset ja välilliset yhteydet. Emme pääse siihen koskaan täydellisesti, mutta kaikinpuolisuuden vaatimus varjelee meitä virheiltä ja näivettymiseltä. Tämä ensinnäkin. Toiseksi dialektinen logiikka vaatii, että esine on otettava sen kehityksessä, „itseliikkuvana” (niin kuin Hegel toisinaan sanoo), muuttuvana.

Juomalasin suhteen tämä ei ole ilman muuta selvää, mutta lasikaan ei pysy muuttumattomana, eritoten muuttuu lasin käyttötarkoitus, sen käyttö, sen *yhteys* ympäröivään maailmaan. Kolmanneksi esineen täydelliseen „määrittelyyn” tulee sisältyä koko inhimillisen käytännön, joka on totuuden kriteeri ja osoittaa käytännössä, mikä yhteys esineellä on ihmisen tarpeisiin. Neljänneksi dialektinen logiikka opettaa, että „abstraktista totuutta ei ole olemassa, totuus on aina konkreettinen”, kuten Plehanov-vainaja tapasi sanoa Hegeliä seuraten. (Nähdäkseni on paikallaan huomauttaa sulkeissa nuorille puolueen jäsenille, että *ei voida* tulla tietoiseksi, *oikeaksi* kommunistiksi, ellei *tutkita* — nimenomaan *tutkita* — kaikkea sitä, mitä Plehanov on kirjoittanut filosofiasta, sillä se on parasta kansainvälisessä marxilaisessa kirjallisuudessa *.)

En tietenkään selittänyt tässä tyhjentävästi dialektinenlogiikka-käsitettä. Mutta toistaiseksi riittää tämäkin. Voimme nyt siirtyä juomalasi-kysymyksestä ammattiliittoihin ja Trotskin ryhmäohjelmaan.

„Yhtäältä koulu ja toisaalta koneisto”, Buharin sanoo ja kirjoittaa teeseissään. Trotskin virheenä on se, että hän „ei puolla kylliksi koulu-momenttia”..., Zinovjevin puutteena on se, ettei hän puolla koneisto-„momenttia”.

Miksi tämä Buharinin päätelmä on kuollutta ja sisällyksetöntä eklektisismiä? Siksi että Buharin ei edes yritä eritellä itsenäisesti, omalta näkökannaltaan tämän kiistan kaikkia vaiheita (marxilaisuus, *toisin sanoen* dialektinen logiikka, vaatii sitä ehdottomasti) enempää kuin sitäkään, miten tätä kysymystä käsitellään, miten se yleensä asetetaan — tai jos niin tahdotte, mihin suuntaan se pyritään asettamaan — nykyään, tietyissä konkreettisissa oloissa. Buharin ei edes yritä tehdä sitä! Hän käy käsiksi asiaan tutkimatta lainkaan sitä konkreettisesti, esittää pelkkiä abstraktioita ja ottaa palasen Zinovjeviltä ja toisen Trotskilta. Se on eklektisismiä.

* Muuten ei voida olla toivomatta ensinnäkin, että nyt ilmestyvissä Plehanovin teoksissa erotettaisiin kaikki filosofiset artikkelit erikoiseksi nidokseksi tai erikoiseksi nidokseksi, joihin tulee liittää hyvin seikkaperäinen hakemisto y.m. Tämä siksi, että niiden tulee kuulua *kommunismmin* ehdottomien oppikirjojen sarjaan. Toiseksi työläisvaltion pitää mielestäni vaatia filosofian professoreilta, että he tietäisivät, miten Plehanov tulkitsee marxilaista filosofiaa, ja osaisivat opettaa tätä tietoutta oppilailleen. Mutta kaikki tämä on jo poikkeamista „propagandasta” „hallinnolliseen määräilyyn”.

Selittääkseni tätä vieläkin havainnollisemmin esitän esimerkin. En tiedä yhtään mitään Etelä-Kiinan kapinallisista ja vallankumouksellisista (lukuun ottamatta paria kolmea Sunjatsenin artikkelia ja muutamia kirjoja ja lehtiartikkeleita, jotka olen lukenut monta vuotta sitten). Kun siellä on kerran kapinoita, niin ilmeisesti siellä myös kiistelevät keskenään kiinalainen № 1, joka sanoo, että kapina on mitä kärkevimmän ja koko kansakuntaa käsittävän luokkataistelun tuote, ja kiinalainen № 2, joka sanoo, että kapina on taitoa. Voin kirjoittaa Buharinin teesien kaltaiset teesit tietämättä mitään muuta: „Yhtäältä... ja toisaalta”. Toinen ei ole kiinnittänyt kylliksi huomiota taito-„momenttiin”, toinen „kärjistyksen-momenttiin” j.n.e. Tällainen on kuollutta ja sisällyksetöntä eklektisismiä, koska ei ole tutkittu *konkreettisesti kyseistä* kiistaa, puheena olevaa kysymystä, tiettyä kannanottoa tässä kysymyksessä j.n.e.

Ammattiliitot ovat yhtäältä koulu; toisaalta ne ovat koneisto; kolmanneksi ne ovat työtätekevien järjestö; neljänneksi — miltei yksinomaan teollisuustyöläisten järjestö; viidenneksi — tuotantolaittain rakentuva järjestö* j.n.e. j.n.e. Buharin ei esitä alkuunkaan mitään perusteluja, hän ei tee mitään itsenäistä analyysia todistaakseen, miksi täytyy ottaa kysymyksen tai esineen ensimmäiset kaksi „puolta” eikä kolmatta, neljättä, viidettä j.n.e. Sen vuoksi Buharinin ryhmän teesitkin ovat kauttaaltaan eklektistä pötyä. Buharin asettaa „koulun” ja „koneiston” keskinäis-suhdetta koskevan kysymyksen perin juurin väärin, eklektisesti.

Jotta tämä kysymys asetettaisiin oikein, siirryttäkään sisällyksettömistä abstraktioista konkreettiseen, t.s. kyseiseen kiistaan. Ottakaa tämä kiista millaisena haluatte, joko sellaisena kuin se puhkesi Ammattiliittojen V yleisvenäläisessä konferenssissa, tai sellaisena kuin Trotski itse sitä pohjusti ja *suuntasi* joulukuun 25 p:nä kannanottojaan esittelevällä kirjasellaan, niin näette, että Trotskin *koko* kannanotto, hänen koko suuntansa on väärä. Hän ei ole käsittänyt, että ammattiliittoihin pitää ja voidaan suhtautua kuin kouluun sekä silloin, kun käsitteilyn aiheena on

* Muuten Trotski on tehnyt tässäkin virheen. Hän luulee, että tuotannollinen liitto on sellainen liitto, jonka tulee hallita tuotantoa. Se ei pidä paikkaansa. Tuotannollinen liitto merkitsee työläisten järjestämistä tuotantoaloittain, mikä teknillään ja kulttuurin nykyisen tason vallitessa (niin Venäjällä kuin koko maailmassakin) on kiertämätöntä.

„neuvosto-tradeunionismi”, että silloin, kun puhutaan yleensä tuotantopropagandasta, samoin kuin silloinkin, kun kysymys „yhdistämisestä”, ammattiliittojen osallistumisesta tuotannon johtamiseen asetetaan *niin* kuin Trotski asettaa. Ja tässä viimeisessä kysymyksessä, kun se asetetaan niin kuin Trotski on sen asettanut kannanottojaan esittelevässä kirjassaan, tehdään se virhe, ettei ymmärretä, että ammattiliitot ovat *tuotannon hallinnollis-teknillisen johtamisen koulu*. Kyseisessä kiistassa, kun kysymys asetetaan niin kuin Trotski sen asettaa, *ammattiliitot* eivät ole „yhtäältä koulu ja toisaalta jotain muuta”, vaan *kaikilta puolin koulu*, yhdistämiskoulu, solidaarisuuskoulu, omien etujen puolustamisen koulu, taloudenhoitokoulu, johtamiskoulu. Sen sijaan, että tov. Buharin olisi käsittänyt ja oikaissut tämän tov. Trotskin perusvirheen, hän teki nautettavan korjauksen: „Yhtäältä ja toisaalta.”

Käsitelkäämme kysymystä vieläkin konkreettisemmin. Katsokaamme, millaisia nykyiset ammattiliitot ovat tuotantoa johtavana „koneistona”. Näimme, että vajavaisten tietojen mukaan lähes 900 työläistä, ammattiliiton jäsentä ja edustajaa, johtaa tuotantoa. Suurentakaa, jos tahdotte, tämä luku vaikka kymmenkertaiseksi, vaikka satakertaiseksi,— ja antaaksemme teille periksi ja selittääksemme perusvirheenne olettakaamme jopa niinkin, että lähiaikoina tapahtuu noin uskomattoman nopeaa „eteenpäinmenoa” —, niin sittenkin saamme tulokseksi, että välittömästi *johtavat* työläiset muodostavat mitättömän pienen osan ammattiliittojen 6-miljoonaisesta jäsenjoukosta. Ja tästä nähdään vieläkin selvemmin, että tehdään erittäin paha virhe, kun koko huomio kiinnitetään „johtavaan kerrokseen”, kuten Trotski tekee, ja kun puhutaan ammattiliittojen tuotannossa esittämästä osasta ja tuotannon johtamisesta ottamatta huomioon, että $98\frac{1}{2}\%$ *opiskelee* (6.000.000—90.000 = 5.910.000 = $98\frac{1}{2}\%$ kokonaismäärästä) ja *joutuu opiskelemaan kauan*. Ei koulu ja johtaminen, vaan *johtamiskoulu*.

Väitellessään joulukuun 30 p:nä Zinovjevin kanssa ja syyttäessään tätä aivan perusteettomasti ja väärin siitä, ettei Zinovjev hyväksy nimittämistä, t.s. KK:n oikeutta ja velvollisuutta nimittää toimeen, tov. Trotski tuli vahingossa esittäneeksi erittäin kuvaavan rinnastuksen. Hän sanoi:

...,Zinovjev suhtautuu jokaiseen asialliseen käytännön kysymykseen liian propagandamaisesti unohtaen, ettei se ole vain agitaatioaineistoa, vaan myös kysymys, joka on ratkaistava hallinnollisessa järjestyksessä" (s. 27).

Selitän heti seikkaperäisesti, millaista *olisi saattanut* olla hallinnollinen suhtautuminen tähän kysymykseen. Mutta тов. Trotskin perusvirhe onkin juuri siinä, että kannanottojaan esittelevässä kirjasessa *asettamiinsa kysymyksiin* hän on käynyt käsiksi (oikeammin rynnännyt niiden kimppuun) niin kuin *hallintomies*, vaikka hän olisi voinut ja hänen olisi pitänyt katsoa *noita* kysymyksiä *yksinomaan propagandistin kannalta*.

Tosiaankin, mitä hyvää Trotskillä on? Ei hänen teeseisään, vaan *puheissaan* — varsinkin silloin, kun hän unohtaa ammattiliittomiesten muka „konservatiivisen” siiven kanssa käymänsä epäonnistuneen väittelyn,— epäilemättä hyvää ja hyödyllistä on *tuotantopropaganda*. Osallistumalla ammattiliittovaliokunnassa asialliseen „taloudelliseen” toimintaan sekä pitämällä puheita ja kirjoittamalla artikkeleja Yleisvenäläisen tuotantopropagandatoimiston jäsenenä ja työntekijänä тов. Trotski olisi epäilemättä auttanut (ja epäilemättä vielä auttaa) asiaa melkoisesti. „Kannanottoteesien” esittäminen oli virhe. Niiden punaisena lankana on hallintomiehen suhde ammattiliittojärjestön „kriisiin”, ammattiliitoissa esiintyviin „kahteen tendenssiin”, VKP:n ohjelman tulkitsemiseen, „neuvostotradeunionismiin”, „tuotannolliseen kasvatukseen”, „yhdistämiseen”. Luettelin tässä kaikki Trotskin „kannanoton” pääteemat, ja juuri tällaisten teemojen oikea käsittely, Trotskin käytettävissä olevan aineiston pohjalta, voi nykyään olla yksinomaan propagandaluontoista.

Valtio on se ala, jossa käytetään pakotusta. Olisi mieleттöntä luopua pakotuksesta, eritoten proletariaatin diktatuurin kaudella. „Hallinnollinen määräily” ja hallintomiehelle ominainen asiaan suhtautuminen ovat tässä välttämättömiä. Puolue on välittömästi ohjaava proletariaatin etujoukko, se on johtaja. Puolueesta erottaminen eikä pakotus — tämä on erityisluontoinen vaikutuskeino, etujoukon puhdistus- ja karkaisukeino. Ammattiliitot ovat valtiovallan varanto, kommunismin koulu, taloudenhoitokoulu. Erityisluontoista ja tärkeintä tällä alalla *ei ole* johtotyö, vaan „valtiollisen keskusjohdon” (ja tietenkin myös paikallisen

johdon), „kansantalouden ja laajojen työtätekevien joukkojen välinen” „yhtey s” (niin kuin sanotaan puolueohjelmassamme, taloudellisia tehtäviä käsittelevän osan 5:nnessä, ammattiliittoja koskevassa pykälässä).

Trotskin kannanottoja esittelevän kirjasen punaisena lankana on se, että tämän kysymyksen asettelu on virheellistä eikä käsitetä tuota keskinäissuhdetta.

Olettakaa, että Trotski olisi käsitellyt tuota paljon puhuttua „yhdistämis”-kysymystä kannanottojaan esittelevän kirjassensa muihin aiheisiin yhdistettynä ja katsonut koko kysymystä toiselta kannalta. Olettakaa, että hänen kirjassensa ainoana tarkoituksena olisi ollut tutkia seikkaperäisesti esim. 90 tapausta 900 sellaisesta „yhdistämis”-tapauksesta, jolloin Korkeimman kansantalousneuvoston virkoihin teollisuuden johtamisen alalla ja ammattiliittojen valinnallisiin toimiin nimitetään samoja henkilöitä, ammattiliittojen jäseniä ja ammatillisen liikkeen vakinaisia työntekijöitä. Olettakaa, että näitä 90 tapausta olisi analysoitu tutustumalla samalla pistokokeisiin perustuvien tilastotieteellisten tutkimusten tuloksiin sekä Työläis- ja talonpoikaisinspektion ja vastaavien kansankomissariaattien tarkastajien ja neuvojien selostuksiin ja tilikatsauksiin, t.s. olisi analysoitu hallinnollisten laitosten tietojen perusteella, analysoitu yhteenvetojen ja työn tulosten, tuotannollisten saavutusten y.m.s. kannalta. Sellainen suhtautuminen olisi ollut oikeaa hallinnollista suhtautumista asiaan, ja se olisi tehnyt täysin oikeutetuksi „ravistelu”-linjan, t.s. huomion kiinnittämisen siihen, kenet on erotettava toimestaan, kenet on siirrettävä toiseen toimeen, kenet nimitettävä, mitä vaatimuksia „johtavalle kerrokselle” on heti asetettava. Kun Buharin sanoi tammikuun 3 p:nä Pietarissa pitämässään ja tsektranilaisten julkaisemassa puheessaan, että Trotski oli ennen „ravistelun” kannalla, mutta nyt on luopunut siitä, niin Buharin luisui tässäkin käytännön kannalta naurettavaan ja teorian kannalta marxilaiselle kerrassaan sallimattomaan eklektisismiin. Buharin ottaa kysymyksen abstraktisesti osaamatta (tai haluamatta) asettaa sitä konkreettisesti. Niin kauan kuin me, puolueen KK ja koko puolue, tulemme määräämään hallinnollisesti, t.s. johtamaan valtiota, me emme milloinkaan luovu emmekä voi luopua „ravistelemasta”, t.s. panemasta pois toimesta, siirtämästä toiseen toimeen, nimittämästä, erottamasta j.n.e. Mutta

Trotskin kannanottoja esittelevässä kirjasessa ei ole otettu käsiteltäväksi lainkaan tätä aineistoa, siinä ei ole asetettu lainkaan „asiallista käytännön kysymystä”. Zinovjev ja Trotski ovat väitelleet, minä ja Buharin olemme väitelleet, koko puolue on väitellyt „ammattiyhdistysliikkeen alalla esiintyvistä *tendensseistä*” (Trotskin 4. teesin loppu) eikä „asiallisesta käytännön kysymyksestä”.

Se on pohjimmaltaan poliittinen kysymys. Trotskin virhettä on itse asian olemuksen kannalta — tässä kyseisessä, konkreettисessa „asiassa” — mahdoton korjata eklektisillä pikkuoikaisuilla ja lisäyksillä niin kuin haluaa tehdä Buharin, jolla tietenkin on mitä humanisimmat tunteet ja tarkoitukset.

Tässä voi tulla kysymykseen vain yksi ratkaisu.

On ratkaistava oikein poliittinen kysymys, joka koskee „ammattiyhdistysliikkeen alalla esiintyviä tendenssejä”, luokkien keskinäissuhdetta, politiikan ja talouselämän keskinäissuhdetta, valtion, puolueen ja ammattiliittojen — „koulun” ja koneiston — erityistä merkitystä j.n.e. Tämä ensinnäkin.

Toiseksi on oikeaan poliittiseen ratkaisuun pohjautuen harjoitettava, jatkuvasti harjoitettava pitkäaikaista, johdonmukaista, sitkeää, kärsivällistä, monitahoista, kertautuvaa tuotantopropagandaa, sitä on harjoitettava valtion mitassa, valtionlaitoksen nimissä ja johdolla.

Kolmanneksi „asiallisia käytännön kysymyksiä” ei saa sotkea tendensseistä käytyjen kiistojen kanssa, jotka liittyvät laillisesti „yleiseen puoluejutusteluun” ja laajoihin väittelyihin, vaan ne on asetettava asiallisesti, asiallisissa valiokunnissa, kuulustelemalla todistajia, tutkimalla toiminta- ja muita selostuksia ja tilastotietoja, ja „ravistella” kaiken tämän perusteella — vain kaiken tämän perusteella, vain näillä ehdoin — vain vastaavan neuvosto- tai puolue-elimen tahi kummankin tällaisen elimen päätöksen nojalla.

Trotski ja Buharin sen sijaan keittivät sopan, jonka aineksina ovat poliittisesti virheelliset kannanotot, voimansiirtoyhteyden, käyttöhihnojen katkaiseminen, pyrkimys tai taipumus epäasialliseen ja tarpeettomaan „hallinnolliseen määräilyyn”. Virheen „teoreettinen” alkulähde tiedetään — kun kerran Buharin herätti „lasillaan” kysymyksen teoreettisesta alkulähteestä. Buharinin teoreettisena — tässä ta-

pauksessa tieto-opillisena — virheenä on dialektiikan vaihtaminen eklektisismiin. Asettamalla kysymyksen eklektisesti Buharin sotkeutui aivan kokonaan ja päätyi syndikalismiin. Trotskin virheitä ovat yksipuolisuus, intoilu, liioittelu, itsepäisyys. Trotskin kannan perusajatus on se, että lasi on juomaväline, vaikka kyseinen lasi on osoittautunut pohjattomaksi.

LOPPUSANAT

Minun on kosketettava enää vain lyhyesti eräitä kohtia, joista vaikeneminen voisi antaa aihetta väärinkäsityksiin.

Tov. Trotski esitti „kannanottojensa” 6. teesissä VKP:n ohjelman taloudellisia kysymyksiä koskevan osan 5. pykälän, jossa puhutaan ammattiliitoista. Kahta sivua myöhemmin, 8. teesissä, tov. Trotski sanoo:

„...,Ammattiliitot, jotka ovat menettäneet olemassaolonsa entisen perustan, taloudellisen luokkataistelun”... (tämä ei pidä paikkaansa, se on hätiköivää liioittelua: liitot ovat menettäneet sellaisen perustansa kuin taloudellisen *luokkataistelun*, mutta ne eivät ole läheskään menettäneet eivätkä valitettavasti voikaan vielä moniin vuosiin menettää sellaista perustaa kuin on *ei-luokkataisteluluontoinen* „taloudellinen taistelu” ymmärrettynä taisteluksi neuvostokoneiston sellaista vikaa kuin virkavaltaisuutta vastaan, työtaitekevien joukkojen aineellisten ja henkisten etujen suojelemiseksi sillä tavalla ja sellaisin keinoin, joita tällä koneistolla ei ole käytettävänä, j.n.e.)... — „eivät ole monien syiden vuoksi ehtineet koota riveihinsä tarvittavia voimia ja kehittää tarvittavia menetelmiä kyetäkseen ratkaisemaan uuden tehtävän, jonka proletaarinen vallankumous on niille asettanut ja joka on määritelty ohjelmassamme näin: „*tuotannon järjestely*” (kursivointi Trotskin, s. 9, 8. teesi).

Tämä on taaskin hätiköivää liioittelua, jossa piilee suuren virheen itu. Ohjelmassa ei ole sellaista sanontaa eikä siinä aseteta ammattiliitoille sellaista tehtävää kuin on „*tuotannon järjestely*”. Tarkastelkaamme askel askeleelta puolueohjelmamme jokaista johtoaajatusta, jokaista teesiä siinä samassa järjestyksessä kuin ne ovat ohjelman tekstissä:

(1) „Yhteiskunnallistetun teollisuuden organisaatiokoneiston” (ei jokaisen koneiston) „tulee tukeutua ensi kädessä” (eikä yksinomaan) „ammattiliittoihin”. (2) „Näiden pitää vapautua yhä enemmän ammattikunnallisesta rajoittuneisuudesta” (miten vapautua? puolueen johdolla ja siten, että proletariaatti kasvattaa ja vaikuttaa kaikella muulla tavalla ei-proletaarisiin työtätekeviin joukkoihin) „ja muuttua suuriksi tuotannollisiksi yhtymiksi, jotka käsittelevät kyseisen tuotantoalan työväen valtaosan ja ajan oloon kaikki tämän alan työläiset”...

Tämä on alkupuoli puolueohjelmamme siitä osasta, joka on omistettu ammattiliitoille. Kuten näette, tämä osa asettaa heti erittäin „ankaria” ja hyvin pitkäaikaista työtä vaativia „ehtoja” edelleen seuraavan varalta. Ja edelleen seuraa tämä:

...„Ammattiliittojen, jotka Neuvostovallan lakien ja vaikiintuneen käytännön nojalla osallistuvat”... (kuten näette, sanonta on erittäin varovainen: vain osallistuvat) ...„jo kaikkien teollisuutta johtavien paikallis- ja keskuselinten työhön, tulee päätyä lopulta siihen, että ne keskittävät tosiasiallisesti omiin käsiinsä yhdeksi taloudelliseksi kokonaisuudeksi katsotun kansantalouden koko johdon” (huomata tämä: tulee päätyä siihen, että ne keskittävät tosiasiallisesti ei eri teollisuusalojen tai teollisuuden, vaan koko kansantalouden ja sitä paitsi yhdeksi taloudelliseksi kokonaisuudeksi katsotun kansantalouden johdon: taloudellisenä ehtona tämä ehto voidaan katsoa todella täytetyksi korkeintaan vasta sitten, kun teollisuudessa ja maataloudessa pientuottajien osalle tulee vähemmän kuin puolet väestöstä ja kansantaloudesta) ...„Turvaamalla täten”... (juuri „täten”, sillä näin täytetään vähitellen kaikki aikaisemmin mainitut ehdot)... „valtiollisen keskusjohdon, kansantalouden ja laajojen työtätekevien joukkojen välisen katkeamattoman yhteyden ammattiliittojen on saatava viiemäksi mainitut”... (t.s. joukot, t.s. väestön valtaosa)... „mukaan mitä laajimmassa mitassa hoitamaan välittömästi taloutta. Ammattiliittojen osallistuminen talouden hoitoon ja niiden toiminta laajojen joukkojen mukaansaamiseksi siihen on samalla myös peruskeino taisteltaessa Neuvostovallan talouskoneiston virkavaltaistumista vastaan ja tekee mahdolliseksi saattaa tuotannon tulokset todella kansan valvontaan.”

Siis viimeisessä lauseessa on taaskin sanottu varsin varovasti: „osallistuminen talouden hoitoon”; jälleen viitataan siihen, että laajojen joukkojen mukaansaaminen on peruskeino (muttei ainoa keino) taisteltaessa virkavaltaisuutta vastaan; ja lopuksi peräti varovainen sanonta: „tekee mahdolliseksi” saattaa tulokset „kansan”, t.s. työläisten ja talonpoikain, eikä suinkaan vain proletariaatin „valvontaan”.

On aivan väärin tehdä kaikesta tästä sellainen johtopäätös, että puolueohjelmamme „määritelmän” mukaan ammattiliittojen tehtävänä on „tuotannon järjestely”. Jos pidetään itsepintaisesti kiinni tuosta väärästä ajatuksesta ja viedään se kannanottoja esitteleviin teeseihin, niin tuloksena ei ole mikään muu kuin kommunisminvastainen, syndikalistinen poikkeama.

Tov. Trotski muuten kirjoittaa teeseissään, että „viimeksi kuluneella kaudella emme ole lähentyneet ohjelmassa asetettua päämäärää, vaan olemme etäännyneet siitä” (s. 7, 6. teesi). Tuo on perustelematonta ja luullakseni väärin. Sitä ei voida todistaa niin kuin Trotski todisteli väittelyjen aikana viittaamalla siihen, että ammattiliitot „itse” ovat tunnustaneet tämän tosiasian. Puolueelle ammattiliitot eivät ole viimeinen instanssi. Ja yleensä se voidaan todistaa vain tutkimalla mitä huolellisimmin ja objektiivisesti hyvin monia tosiasioita. Tämä ensinnäkin. Toiseksi, vaikka tämä todistettaisiin, niin silti jäisi vielä avoimeksi kysymys: minkä vuoksi on etäännytty? Senkö vuoksi, että „monet ammattiliittomiehet” „yrittävät karttaa uusia tehtäviä ja menetelmiä”, kuten Trotski luulee, vai sen vuoksi, että „me” „emme ole ehtineet koota riveihimme tarvittavia voimia ja kehittää tarvittavia menetelmiä” voidaksemme ehkäistä eräissä tapauksissa ilmenevät tarpeettomat ja vahingolliset virkavaltaisuuden äärimmäisyydet ja oikaista tällaiset virheet.

Tässä yhteydessä on paikallaan mainita moitteesta, jonka tov. Buharin esitti meille joulukuun 30 pnä (ja Trotski toisti eilen, tammikuun 24 pnä, Vuorityöläisten II edustajakokouksen kommunistiryhmässä käymämme väittelyn aikana), nimittäin siitä moitteesta, että me olemme „luopuneet puolueen IX edustajakokouksen viitoittamasta linjasta” (joulukuun 30 pnä väittelyä koskeva seloste, s. 46). Lenin muka puolsi IX edustajakokouksessa työn sotilaallistamista

ja teki pilkkaa demokratiaan-vetoamisista, mutta nyt hän „on luopunut” kaikesta tuosta. Joulukuun 30 p:nä loppulauseunnessaan tov. Trotski höysti tätä moitetta aivan erikoisesti, niin sanoakseni pippuroi sitä: „Lenin ottaa huomioon sen tosiasian, että ammattiliitoissa tapahtuu... vastustavalla kannalla olevien tovereiden ryhmittymistä” (s. 65); Lenin katsoo asioita „diplomaattisesta näkökulmasta” (s. 69); „luovimista puoleryhmittymien sisällä” (s. 70) j.n.e. Kun tov. Trotski esittää asian tuossa valossa, niin se on tietenkin hyvin mairittelevaa tov. Trotskille, mutta minulle kaikkea muuta kuin mairittelevaa. Luokaamme kuitenkin silmäys tosiasioihin:

Samassa joulukuun 30 p:n väittelytilaisuudessa Trotski ja Krestinski totesivat sen, että „tov. Preobrazhenski asetti jo heinäkuussa (1920) KK:ssa kysymyksen siitä, että meidän olisi siirryttävä uusille raiteille työväenjärjestöjemme sisäisen elämän suhteen” (s. 25). Elokuussa tov. Zinovjev laati kirjeluonnoksen, ja KK vahvisti *KK:n kirjeen*, joka koski virkavaltaisuuden vastustamista ja demokratian laajentamista. Syyskuussa kysymys otettiin käsiteltäväksi puoluekonferenssissa, ja KK vahvisti konferenssin päätöksen. Joulukuussa virkavaltaisuuden vastustamista koskevaa kysymystä käsiteltiin Neuvostojen VIII edustajakokouksessa. Siis koko Keskuskomitea, koko puolue ja koko työläisten ja talonpoikain tasavalta ovat todenneet välttämättömäksi asettaa päiväjärjestykseen virkavaltaisuutta ja sen vastustamista koskevan kysymyksen. Seuraako tästä, että „on luovuttu” VKP:n IX edustajakokouksen linjasta? Ei. Tässä ei ole mitään luopumista. Työn sotilaallistamista y.m.s. koskevat päätökset ovat kiistattomia, eikä minulla ole pienintäkään syytä katua sitä, että asetin näiden päätösten vastustajien esittämät demokratiaan-vetoamiset naurunalaisiksi. Tästä seuraa vain se, että laajennamme työväenjärjestöissä demokratiaa tekemättä siitä kuitenkaan fetišsiä; — että kiinnitämme aivan erikoista huomiota virkavaltaisuuden vastustamiseen; — että oiomme erittäin huolellisesti kaikkia tarpeettomia ja vahingollisia virkavaltaisuuden äärimmäisyyksiä, osoittakoonpa ne kuka hyvänsä.

Vielä yksi, viimeinen huomautus pikkukysymyksestä: ensisijaisuudesta ja tasapuolisuudesta. Joulukuun 30 p:nä käydyssä väittelyssä sanoin, että tov. Trotskin 41. teesin

määritelmä tästä on teoreettisesti väärä, sillä tov. Trotskin mukaan kulutuksessa tulee noudattaa tasapuolisuutta, mutta tuotannossa ensisijaisuutta. Ensisijaisuus on etuoikeuksien myöntämistä, minä vastasin, mutta etuoikeuksien myöntäminen ilman kulutusta ei ole mitään. Tov. Trotski moittii minua tästä sekä „tavattomasta muistamattomuudesta” ja „terrorisoinnista” (ss. 67 ja 68) — ihmettelen vain, ettei hän syytä vielä luovimisesta, diplomatiasta y.m.s. Hän, Trotski, on muka tehnyt myönnytyksiä minun tasapuolisuus-linjani hyväksi, mutta minä vain hyökkäilen Trotskia vastaan.

Tosiasiallisesti on puolueen asioista kiinnostuneen lukijan käytettävissä tarkat puolueen asiakirjat: KK:n marraskuun täysistunnon päätöslauselma, 4. kohta, ja Trotskin kannanottoja esittelevät teesit, 41. teesi. Vaikka olisin miten „muistamaton” hyvänsä ja vaikka tov. Trotskillä olisi miten hyvä muisti tahansa, niin tosiasiaksi jää, että 41. teesissä on teoreettinen virhe, jota ei ole KK:n marraskuun 9 p:n hyväksymässä päätöslauselmassa. Tämä päätöslauselma kuuluu seuraavasti: „Todeten välttämättömäksi, että taloussuunnitelman toteuttamisessa säilytetään ensisijaisuusperiaate, ja hyväksyen täydellisesti viimeksi (t.s. syyskuussa) pidetyn Yleisvenäläisen konferenssin päätöksen Keskuskomitea katsoo välttämättömäksi saattaa eri työläisryhmät ja vastaavat ammattiyhdistykset vähitellen, mutta järkähtämättömästi tasapuoliseen asemaan lujittaen samalla alinomaa yhteistä ammattiliittojärjestöä.” On selvää, että tämä on tähdätty Tsektrania vastaan, eikä päätöslauselman tarkkaa ajatusta voida tulkita mitenkään muuten. Ensisijaisuudesta ei luovuta. Ensisijaisen tärkeä (taloussuunnitelman täyden kannalta) tuotantolaitos, ammattiliitto, trusti, hallinnonhaara tullaan edelleenkin asettamaan parempaan asemaan, mutta samalla „tasapuolisuus-linja”, jota ei ole puoltanut „tov. Lenin”, vaan jonka on hyväksynyt puoluekonferenssi ja KK, t.s. koko puolue, vaatii selvästi: *s i i r r y* tasapuolisuuteen, siirry vähitellen, mutta järkähtämättömästi. Se, ettei Tsektran ole täyttänyt tätä KK:n marraskuun päätöslauselmaa, näkyy KK:n joulukuussa hyväksymästä (Trotskin ja Buharinin läpiviemästä) päätöksestä, jossa vielä kerran muistutetaan „normaalin demokraattisuuden periaatteista”. 41. teesissä on se teoreettinen virhe, että siinä sanotaan: kulutuksen alalla —

tasapuolisuus, tuotannon alalla — ensisijaisuus. Se on taloudellisesti järjetöntä, sillä se on kulutuksen ja tuotannon erottamista toisistaan. Minä en ole sanonut enkä ole voinut sanoa mitään tuollaista. Jos tehdas on tarpeeton, se pitää sulkea. Pitää sulkea kaikki ne tehtaat, jotka eivät ole ehdottoman tarpeellisia. Ehdottoman tarpeellisista on annettava etuoikeus ensisijaisen tärkeälle laitokselle, sano-kaamme kulkulaitokselle. Se on kiistatonta. Mutta ettei tässä etuoikeuksien antamisessa mentäisi liiallisuuksiin ja koska Tsektran meni siinä liiallisuuteen, *puolueen* (eikä Leninin) toimintaohje kuuluu: *siirry vähitellen*, mutta järkähtämättömästi tasapuolisuuteen. Kun Trotski on KK:n marraskuun täysistunnon jälkeen, joka teki tarkan ja teoreettisesti oikean päätöksen, julkaissut „kahta tendenssiä” koskevan ryhmäkuntahenkisen kirjasen ja 41. teesissään ehdottaa taloudellisesti väärää määritelmäänsä, niin syyt-täköön vain itseään.

Tänään, tammikuun 25 pnä, tuli kuluneeksi tasan kuu-kausi tov. Trotskin ryhmäkuntaisesta esiintymisestä. Jo nyt näkee hyvin selvästi, että tuolla muodoltaan epätarkoituk-senmukaisella ja sisällöltään virheellisellä esiintymisellä puolueen huomio käännettiin pois asiallisesta, käytännöllis-estä, taloudellisesta, tuotannollisesta työstä, koska oli oikaistava poliittiset ja teoreettiset virheet. Mutta suottakos vanha sananlasku sanoo: „ei niin pahaa, ettei jotain hyvääkin”.

KK:n sisäisistä erimielisyyksistä puhuttiin kuulemma hirveitä. Opposition liepeillä oleili (ja epäilemättä oleilee nytkin) menshevikkejä ja eserriä, jotka levittävät huhuja, lisäälevät niihin ennen kuulumattoman ilkeämielisiä sanon-toja ja keksivät perättömiä juttuja mustataksen kaiken, esittääkseen asiat huonossa valossa, kärjistääkseen selk-kauksia, pilatakseen puolueen työn. Sellainen poliittinen menettelytapa on ominaista porvaristolle, muun muassa pikkuporvarillisille demokraateille, menshevikkeille ja eser-rille, jotka vihaavat vimmatusti bolshevikkeja eivätkä voi olla heitä vihaamatta liiankin hyvin ymmärrettävistä syistä. Jokainen luokkatietoinen puolueen jäsen tuntee tuon por-variston poliittisen menettelytavan ja tietää sen arvon.

Keskuskomiteassa syntyneet erimielisyydet pakottivat vetoamaan puolueeseen. Väittely osoitti havainnollisesti näiden erimielisyyksien olemuksen ja laajuuden. Huhuista ja parjauksesta on tehty loppu. Puolue oppii ja karaistuu taistellessaan uutta (siinä mielessä uutta, että Lokakuun kumouksen jälkeen olemme sen unohtaneet) tautia, ryhmäkuntaisuutta vastaan. Se on oikeastaan vanha tauti, joka uusiutunee väistämättömästi muutamien vuosien mittaan, mutta josta nyt voidaan ja täytyy toipua nopeammin ja vaittomammin.

Puolue opettelee olemaan liioittelematta erimielisyyksiä. Tässä yhteydessä on paikallaan toistaa tov. Tomskille tarkoitettu tov. Trotskin oikea huomautus: „Tov. Tomskin kanssa käymieni kiivaimpienkin väittelyjen aikana olen aina sanonut olevani ehdottomasti selvillä siitä, että johtajinamme voivat ammattiliitoissa olla vain henkilöt, joilla on kokemusta ja arvovaltaa, niin kuin tov. Tomskilla on. Sanoin sen Ammattiliittojen V konferenssissa puolueyhjmän kokouksessa, sanoin sen äskettäin myös Ziminin teatterissa. Puolueen sisäinen aatteellinen taistelu ei merkitse sitä, että kumpikin puoli pyrki sjsäämään sivuun toisen, vaan se merkitsee, että kumpikin vaikuttaa toiseen” (joulukuun 30 pn väittelyä koskevan selosteen 34. sivu). On itsestään selvää, että puolue tulee soveltamaan tätä oikeaa ajatusta myös tov. Trotskiin.

Taipumusta syndikalismiin osoittivat väittelyn aikana varsinkin tov. Shljapnikov ja hänen ryhmänsä, niin sanottu „työläisoppositio”. Koska tässä on kysymyksessä ilmeinen poikkeaminen puolueen linjalta, pois kommunismista, niin tähän poikkeamaan on kiinnitettävä erikoista huomiota ja puhuttava siitä aivan erikseen, on kiinnitettävä erikoista huomiota propagandatyöhön ja näiden katsomusten virheellisyyden ja tällaisen virheen vaarallisuuden selittämiseen. Tov. Buharin, joka päätyi puheissaan syndikalistiseen fraasiin „pakolliset ehdokkaat” (jotka ammattiliitot asettavat hallintoelimiin), puolustautuu tänään „Pravdassa” kovin epäonnistuneesti ja aivan väärin. Hän nähkääs puhuu muissa kohdissa puolueen merkityksestä! Tottahan toki! Muutoinhan se olisi puolueesta luopumista. Muutoinhan ei olisi kysymyksessä vain *virhe*, joka kaipaa oikaisua ja on helposti oikaistavissa. Kun puhutaan „pakollisista ehdokkaista” eikä heti samassa lisätä, että ne *eivät* ole pakollisia

puolueelle, niin poiketaan syndikalismiin, joudutaan *ristiriitaan* kommunismin kanssa, joudutaan *ristiriitaan* VKP:n puolueohjelman kanssa. Jos lisätään: „*eivät* ole pakollisia puolueelle”, niin harhautetaan puolueeseen kuulumattomia työläisiä luulottelemalla, että heidän oikeuksiaan jotenkin laajennetaan, silloin kun todellisuudessa ei tapahdu pienimpiäkään muutoksia, vaan kaikki pysyy ennallaan. Mitä kauemmin tov. Buharin puolustelee tätä teoreettisesti ilmeisen virheellistä ja poliittisesti petoksellista kommunismista poikkeamistaan, sitä ikävämmät ovat itsepäisyyden jälkiseuraukset. Eihän voida puolustaa sitä, mikä ei ole puolustettavissa. Puolue ei ylipäänsä ole puolueettomien työläisten oikeuksien laajentamista vastaan, mutta kun vähänkin harkitaan, niin käsitetään, mitä tietä tällöin voidaan ja mitä ei voida kulkea.

Vuorityöläisten II yleisvenäläisen edustajakokouksen kommunistiryhmän väittelytilaisuudessa Shljapnikovin ryhmäohjelma joutui tappiolle, vaikka sitä puolustikin tuossa ammattiliitossa erittäin suurta arvovaltaa nauttiva tov. Kiseljov: meidän näkökantamme sai 137 ääntä, Shljapnikovin 62 ja Trotskin 8. Syndikalistisesta poikkeamasta on selviydyttävä ja selviydytäänkin.

Pietari, Moskova sekä koko joukko maaseutukaupunkeja ovat jo yhden kuukauden aikana osoittaneet, että puolue on reagoinut väittelyyn ja sen jäsenistön valtaenemmistö on torjunut tov. Trotskin virheellisen linjan. Jos kohta „huippukerroksen” keskuudessa ja „periferiassa”, nimittäin komiteoissa, virastoissa, onkin epäilemättä ollut horjuntaa, niin puolueen rivijäsenistö, puolueen työläisjäsenistö on nimenomaan valtaenemmistöltään sanonut vastustavansa tuota virheellistä linjaa.

Tov. Kamenev tiedotti minulle tov. Trotskin ilmoittaneen Moskovan Zamoskvoretshjen kaupunginosassa pidetyssä väittelytilaisuudessa tammikuun 23 pnä, että hän luopuu kannastaan ja yhtyy uuden ryhmäohjelman pohjalla Buharinin ryhmän kanssa. Valitettavasti en kuullut tammikuun 23 pnä enkä liioin tammikuun 24 pnä tästä mitään tov. Trotskilta, joka asettui vastustamaan minua vuorityöläisten edustajakokouksen kommunistiryhmän kokouksessa. En tiedä, onko tov. Trotski taas muuttanut aikomuksiaan ja kannanottojaan vai onko asia selitettävissä jollain muulla. Mutta joka tapauksessa tov. Trotskin tammikuun 23 pnä

tekemä ilmoitus osoittaa, että puolue, ehtimättä vielä edes mobilisoida kaikkia voimiaan, ehdittyään tuoda ilmi vasta Pietarin, Moskovan ja vain muutamien maaseutukeskusten mielipiteen, sittenkin oikaisi heti paikalla, lujasti, päättäväisesti, nopeasti ja järkähtämättömästi tov. Trotskin virheen.

Puolueen viholliset riemuitsivat turhaan. He eivät ole voineet eivätkä voi käyttää puolueessa toisinaan väistämättömästi syntyviä erimielisyyksiä vahingoittaakseen puoluetta ja Venäjän proletariaatin diktatuuria.

Tammikuun 25 pnä 1921

*Julkaistu tammikuussa 1921
erillisenä kirjasena
Moskovan työläisten, talonpoikain
ja puna-armeijalaisten edustajain
Neuvoston lehdistöosaston kustantamana*

*Julkaistaan kirjasen tekstistä,
joka on tarkistettu
käsikirjoituksen mukaan*